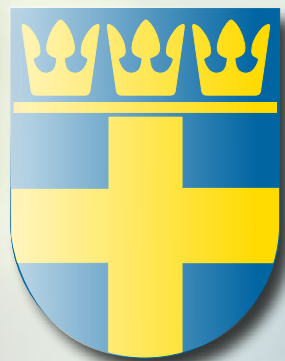

Nr 5, 2024

FÖRSVAR UTBILDAREN

Kommunikatörer

– Stöttar när information är livsviktigt

SID 16

INNEHÅLL nr 5 2024

OMSLAGSBILD:

Vid en kris vill alla i samhället veta vad som händer och det blir stort tryck på myndigheternas kommunikationsenheter. En lösning är att ha utbildade, frivilliga kommunikatörer som kan rycka in med kort varsel. Foto: Microgen / Shutterstock.com

- 3. LEDAREN
- 4. Första steget för frivilliga kommunikatörer
- 6. Nya uniformer och vapen på väg
- 8. Nya utbildningen för sjukvårdare ställer höga krav på fysiken
- 10. NYTT FRÅN KANSLIET
- 11. INFORMATION FRÅN FÖRSVARSSUTBILDARNA
Försvarsutbildarna på väg mot framtiden
- 12. TOTALFÖRSVARSSINFORMATION
Omfattande militärt stöd till Ukraina
- 14. UNGDOM
"Man klarar så mycket mer än man tror"
- 15. Hårt arbete bakom populära föreläsningar

- VÅRA AVTALSBEFATTNINGAR
- 16. Frivilliga kommunikatörer viktig hjälp vid kris och krig
- BRA ATT VETA
- 20. Så undviker du att bli lurad på nätet
- 22. NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN
- KRÖNIKAN
- 26. Tack, Försvarsutbildarna!
- SÅ FUNGERAR DET
- 27. Tydligare rutiner för ungdomarnas utrustning
- 28. NOTISER OM TOTALFÖRSVARET

6

11

16

FÖRSVARSS UTBILDAREN

Tidningen är utgiven av
Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE: Generalsekreterare, Bo Stennabb
CHEFREDAKTÖR: Kristoffer Bäckström, Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se
REDAKTÖR: Anna Widerberg. REDAKTIONSSSEKRETERARE: Anna Karlsson
GRAFISK DESIGN OCH TRYCK: www.ClearDesign.se

MANUSSTOPP: Manusstopp för nr 1 2025 är den 15 december 2024
UPPLAGA: Upplaga ca 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2024

FRIVILLIGHETEN BLIR ALLT VIKTIGARE

Foto: Anna Karlsson

SAMTIDIGT SOM JAG SKRIVER årets sista ledare är jag och personalen vid kansliet i full färd med att förbereda oss inför 2025. Jag kan lugnt konstatera att det inte finns några tecken på att efterfrågan på våra tjänster kommer att minska, snarare tvärtom.

I mitten av september kom budgetpropositionen med kraftfulla satsningar på det militära och de civila delarna av totalförsvaret. Strax därpå kom totalförsvarspropositionen för perioden 2025 till 2030 där det militära försvaret får sammanlagt 170 miljarder extra och det civila försvaret sammanlagt 35,7 miljarder extra till 2030. Det är historiska satsningar och försvarsutgifterna kommer därmed att uppgå till 2,6 procent av BNP redan 2028. Detta är tydliga tecken på att man nu på allvar satsar på och har kommit igång med uppbyggnaden av totalförsvaret i Sverige.

Allt detta innebär att vi inom frivilligheten kommer att få mer att göra. Här gäller det att hänga med och inte bara genomföra fler kurser och föreläsningar, utan även utveckla befintlig verksamhet och ta fram ny, efterfrågad verksamhet.

FRIVILLIGHETEN LYFTS SÄRSKILT

Det som är extra glädjande med totalförsvarspropositionen är att den ger en väldigt positiv bild av de frivilliga försvarsorganisationerna och lyfter vår stora betydelse för totalförsvaret. Regeringen ser de frivilliga organisationernas engagemang som central för att stärka försvarsviljan och öka folkförankringen, vilket blir allt viktigare i ljuset av den geopolitiska situationen, särskilt efter Rysslands invasion av Ukraina.

I propositionen finns också en ökad finansieringen av frivilligheten i takt med tillväxten inom övriga totalförsvaret. Detta för att möta de växande behoven och för att möjliggöra långsiktig utveckling av organisationerna. Regeringen föreslår ett budgettillskott för 2025 för att stödja verksamhet och kompetens inom olika områden, såsom sjukvård, logistik och befolkningsskydd.

Det finns även tankar om att se över förordningen om frivillig försvarsverksamhet för att täcka de omfattande

behov av förstärkningsresurser som finns även i regioner, kommuner samt statlig verksamhet som är organiserad i bolagsform.

Här lyfts även behovet av att skapa bättre förutsättningar för medlemmar att delta i utbildningar genom tjänstledighet och anställningsskydd för instruktörer, vilket skulle främja deras arbete inom totalförsvaret ytterligare. Över lag har propositionen stort fokus på personalförsörjning i händelse av höjd beredskap och krig samt på vikten av allmänhetens kunskap och förmåga till egen beredskap.

Själva totalförsvarsbeslutet kommer inte förrän i slutet av året, men eftersom propositionen i allt väsentligt speglar försvarsberedningens rapport, kring vilken det fanns en övergripande bred partipolitisk enighet, kan vi anta att mycket av propositionen kommer finnas med även i försvarsbeslutet.

VÅR ROLL KOMMER ATT VÄXA

Vi frivilliga försvarsorganisationer spelar redan en stor och viktig roll i Sveriges totalförsvaret och vår roll kommer att växa ytterligare allt eftersom uppbyggnaden går framåt. Att regeringen ser och uttrycker vikten av de organiserade frivilliga krafterna är oerhört glädjande och ger både kraft och energi åt vårt arbete med rekrytering och utbildning.

Vi lever i en osäker värld och på det internationella planet sker det så mycket så fort att det nästan är svårt att hänga med. Just därför blir det extra viktigt för en organisation som vår att göra det vi är bra på, att samarbeta med våra uppdragsgivare och att hålla örat mot marken så att vi kan bidra med vårt allra bästa, vad som än sker i vår omvärld.

BO STENNABB, generalsekreterare

Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ADRESS: Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS: Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON: 08-587 742 00

E-POST: forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA: www.forsvarsutbildarna.se

ADRESSÄNDRINGAR:

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Försvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

Alternativt, mejla via:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

FÖRSTA STEGET FÖR FRIVILLIGA KOMMUNIKATÖRER

Livsmedelsverket har rekryterat 14 frivilliga kommunikatörer för att förstärka kommunikationsarbetet vid kris och höjd beredskap. I början av september samlades de för den första kursen i sin utbildning hos Försvarsutbildarna.

FÖR KAROLINA FABÓ är ideellt arbete ingen ny erfarenhet.

– Jag och min familj tog emot två pojkar från Afghanistan under flyktingkrisen och vi har hjälpt en ukrainsk familj under kriget, berättar hon.

Till vardags arbetar hon som kommunikationsstrateg inom det privata näringslivet. Uppdraget som frivillig kommunikatör ser hon både som ett sätt att bidra till samhället och en möjlighet till personlig utveckling.

– Jag trivs på mitt jobb och vill inte byta men jag vill gärna utvecklas. Med det här uppdraget får jag både lära mig det nyaste inom kommunikation och prova ett annat arbete, säger hon.

För Karolina blev kursen ett kliv in i en helt ny värld. Hon berättar att hon inte visste någonting om Sveriges försvar, varken det militära eller civila.

– Det var spännande att se hur strukturerat allt är, att det finns tydliga verktyg och processer på ett sätt som jag inte är van vid från min vardag, säger hon.

LÄRA TILLSAMMANS

Karolina tror att det är bra att alla som gick kursen på Vaddö ska till Livsmedelsverket och att de får lära känna varandra redan innan de kommer till sin myndighet.

– Det är verkligen en ynnest att få arbeta ihop på det här sättet i en grupp där alla arbetar med kommunikation men har olika erfarenheter.

Även Lars Wennerström har en stor del av sin yrkesbakgrund inom det privata näringslivet där han arbetat med PR och kommunikation. Idag driver han eget och arbetar just nu som konsult i offentlig sektor.

– Jag närmar mig 50, mina barn börjar bli stora och jag har insett att

det finns tid till annat än familjen. Jag har nosat på ideellt arbete förut men nu kände jag att jag ville satsa på ett riktigt åtagande, säger han.

Han berättar att kriget i Ukraina var en bidragande orsak till att han började snegla på uppdrag inom området beredskap och försvar. Han ser fram emot att få kliva in i sitt uppdrag på Livsmedelsverket men är lika intresserad av vägen dit och de utbildningar som han kommer att få.

– Stabsutbildningen tycker jag ska bli väldigt spännande eftersom jag aldrig har arbetat eller ens sett stabsarbete på nära håll.

– Jag tänker även gå sjukvårdsutbildningen, trots att den inte är obligatorisk.

VÄRDEFULLA ERFARENHETER

Den viktigaste lärdomen på kursen tycker Lars var hur viktigt det är att planera för uthållighet i organisationen.

– En av instruktörerna, David Fredriksson, tjänstgjorde under skogsbränderna i Ljusdal 2018 och när han berättade vad som mötte honom som kommunikatör när han kom dit så blev det så tydligt att en liten organisation inte klarar att bemanna kommunikationsfunktionen i kris med normal styrka.

– Då är det viktigt att det finns stödresurser som har tillräcklig kunskap och som är förberedda och det är väl där vi ska komma in.

Under "Grundkurs – kommunikation" drillas deltagarna framför allt i tre olika arbetsuppgifter, nämligen omvärldsbevakning, FAQ – det vill säga att ta fram underlag för frågor och svar för publicering – samt kommunikativt stöd. Kurschef Marinette Nyh Radebo från Criscom utvecklar:

– Omvärldsbevakning är centralt på en kommunikationsfunktion för att kunna identifiera trender och hot, men även för att kunna agera proaktivt vid krishantering.

– FAQ är också av stor vikt vid kommunikation vid en kris och därför övar vi på att ta fram frågor och svar vid ett antal olika fiktiva kriser.

Kommunikativt stöd handlar om att hjälpa uppdragsgivaren med just det som behöver göras, från att bevaka presstelefonen och stödja talespersoner med talepunkter till att lägga ut information på webbsidan eller i sociala medier.

– Här arbetar vi med att kommunikatörerna ska ta fram checklistor som de kan ha med sig i sin "grab bag" och som de kan använda när det är stressigt, säger Marinette.

Precis som alla de övriga kommunikatörer som Livsmedelsverket rekryterat har både Lars Wennerström och Karolina Fabó många år i yrket bakom sig. Foto: Marinette Nyh Radebo

Katja Lundgren är kommunikationsstrateg på Livsmedelsverket. Hon besökte kursen digitalt, berättade om Livsmedelsverket och svarade på deltagarnas frågor. Foto: Marinette Nyh Radebo
Lilla bilden: Eva Corp är Livsmedelsverkets kommunikationschef. Foto: Livsmedelsverket

SKAPA STARKA TEAM

Målet med utbildningen är att skapa ett starkt team som kan varandras styrkor.

– De är ju redan erfarna och oerhört duktiga kommunikatörer så det behöver vi inte lära dem, säger Marinette.

– Det som är nytt för många är hur myndigheter arbetar med kommunikation, vilka lagrum man bör tänka på när man kommer in som kommunikatör och vad det innebär att vara krigsplacerad med frivilligavtal och också att ha ett intermitterant anställningsavtal för kris.

Förutom att vara kurschef på kursen var det också Marinette som ansvarade för rekryteringen av de 14 kommunikatörerna.

– Jag har arbetat med ganska många rekryteringar vid det här laget och jag upplever att Livsmedelsverket har kommit längre i arbetet med hur de ska ta emot sina kommunikatörer än flera av de uppdragsgivare jag har samarbetat med tidigare, säger Marinette.

– De har till exempel en plan för hur de frivilliga kommunikatörerna ska arbeta ihop med ordinarie personal och hur de ska komplettera existerande roller.

LIVSMEDELSVERKETS UPPDRAG

Hösten 2022 sjuöppades en ny organisation för Sveriges civila försvar där 60 beredskapsmyndigheter har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvar. Livsmedelsverket är en av dessa 60 beredskapsmyndigheter och även sektorsansvarig myndighet för hela den beredskapssektor som ansvarar för livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Eva Corp är Livsmedelsverkets kommunikationschef och hon

framhåller hur viktigt det är att de, oavsett situation, kan ge kvalitetssäkrad information till allmänheten, till livsmedelsproducenter och till alla de som i sin tur ska informera vidare, till exempel kommuner samt hälso- och sjukvård.

– Vi har genomfört olika scenarier och utifrån det bedömt hur många vi behöver vara i olika situationer och konstaterat att våra ordinarie kommunikatörer inte räcker till, berättar Eva Corp.

Arbetsuppgifterna för de frivilliga kommunikatörerna kommer framför allt att handla om extern kommunikation, omvärldsbevakning och att stötta presstjänsten vid behov.

– Vi vill ha en regelbunden kontakt med de frivilliga kommunikatörerna, åtminstone två gånger per år. Det kommer att bli både information, utbildning och övningar, vi vill att de ska känna att de hör hemma här.

– För oss kommer det att bli en trygghet att veta att vi har en så kompetent och engagerad förstärkningsresurs, avslutar Eva Corp.

TEXT: ANNA WIDERBERG

Du kan läsa mer om vad det innebär att ha en avtalsbefattning som frivillig kommunikatör på sidan 16 i det här numret.

NYA UNIFORMER OCH VAPEN PÅ VÄG

Soldat på skjutbanan under grundutbildning med den nya Ak24. Foto: Felix Sundbäck / Försvarsmakten

För oss som gjorde lumpen under 1980-talet var det uniform m/59 som gällde. När 90-talet stod för dörren hade den 30 års tjänstgöring bakom sig och kändes tämligen mossig, varvid den ersattes av m/90.

NUFÖRTIDEN ÄR DET VÄL bara vi oldtimers som ibland råkar kalla m/90 för "den nya uniformen", den har nu fler år på nacken än 59:an hade på sin tid. Dags alltså att börja introducera det nya uniformssystemet Nordic Combat Uniform, eller Markstridsuniform 24 - MSU24, som den kommer att heta i Sverige.

Parallellt med detta börjar Försvarsmakten även införa en ny familj med eldhandvapen som bland annat innehåller automatkarbiner, skarpskyttegevär och automatgevär.

ETT GEMENSAMT UNIFORMSSYSTEM

Det nya uniformssystemet är framtaget i samarbete mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland. Det som skiljer uniformerna åt mellan länderna är främst "kamouflage-mönstren", där Sverige behåller en variant av m/90-mönstret. Den här gången har Försvarsmakten skyddat mönstret så att det inte får användas av andra tillverkare.

Uniformen MSU24 består av 24 olika artiklar. Den finns i ett 30-tal storlekar, där olika mått i viss mån används för män och kvinnor för att ge bättre individuell passform. Plaggen tillverkas av ett antal civila leverantörer, exempelvis Aclima, Woolpower, Gore-Tex och Oskar Pedersen Operative Solutions.

Översiktsbild på MSU24. På benfickorna har man återgått till gamla hederliga knappar. Foto: Margareta Bloom Sandebäck

Närbild på Ak24 från ett skjutpass under förbandsförsöket. Foto: Felix Sundbäck / Försvarmakten

Systemet innehåller till stor del motsvarande plagg som m/90, exempelvis stridsjacka, stridsbyxa, skalplagg, värmejacka och värmebyxa.

– M/90 är ett bra uniformssystem, men är egentligen bara en samling plagg som kan kombineras i olika variationer. Plaggen i den nya uniformen hänger samman på ett bättre sätt, säger Marvin Lifbom från Försvarets materielverk (FMV) i en intervju i Aftonbladet den 17 juli i år.

STEGVIS INFÖRANDE

Införandet, som börjar i liten skala vid årsskiftet 2024/2025 på ett begränsat antal arméförband, kommer att ske stegvis. Första leveransen består av 14 000 uniformer. Uniform m/90 kommer dock under lång tid framöver fortfarande att vara standard för personal som inte verkar i stridande befattning. Det finns i nuläget inga konkreta uppgifter om när MSU24 kommer att införas i Hemvärnet.

NYA AUTOMATKARBINER

Nuvarande Ak4 har varit i bruk sedan 1960-talet men har trots det åldrats värdigare än sin efterträdare Ak5 som kom i slutet av 1980-talet. Sverige och Finland har skrivit ett 10-årigt avtal med den finska leverantören Sako avseende leverans av de nya automatkarbinerna.

Våren 2023 fastställde Rikshemvärnschefen en inriktning som innebär att Hemvärnet i sin helhet ska utrustas med Ak24 som har kalibern 5,56. Ak24 benämndes tidigare för självskyddsvapen (SSV), men den beteckningen används inte längre.

Endast skarpskyttar kommer då att använda en avvikande kaliber genom att inledningsvis behålla Ak4, för att så småningom tilldelas det kommande nya skarpskyttevapnet, båda i kalibern 7,62.

NÄR FÅR HEMVÄRNET AK24?

Under utbildningsåret 2024/2025 testar Försvarmakten den nya karbinen på fyra olika förband. Vid årets slut ska 7.500 Ak24 ha levererats från fabriken. På sikt är det sammanlagt 100.000 vapen som ska bytas ut.

Högst prioriterat är att byta ut Ak5 eftersom den tekniska livslängden för detta system är på upphällningen och vissa vapen i princip utslitna.

Överste Michael Carlén är införandedare för de nya eldhandvapensystemen inom Försvarmakten:

– Vissa hemvärnsförband kommer, utifrån en geografisk prioritering, att tillföras Ak24 tämligen snart. Även utbildningsgrupperna kommer initialt att få tillgång till

vapen för att kunna påbörja utbildning av instruktörer och hemvärnspersonal. Därefter kommer hemvärnsförbanden att tilldelas Ak24 efter hand.

Joachim Peru är vapenofficer på Hemvärnets stridsskola (HvSS):

– Vi vill kunna ta möjligheten att snabbt ombeväpna hemvärnsförband efter hand som Ak24:or blir tillgängliga, den chansen riskerar vi att missa om inte instruktörer och personal är utbildade. Därför påbörjar vi utbildningen redan nu, även om vi inte vet när enskilda förband tilldelas Ak24.

AK24 JÄMFÖRT MED AK4

Den nya automatkarbinen är baserad på en helt annan och mer modern plattform än sina föregångare Ak4 och Ak5. Den väger mindre, är bättre balanserad och har mindre rekyl, vilket ökar skyttens möjligheter att såväl träffa som förstaskottet som att snabbt komma till andraskott. Vapnet är därmed också mer hanterbart för fysiskt mindre skyttar.

Ak24 är liksidig så till vida att magasinspär, säkringsomställare och sista-skotts-spärr finns på båda sidor av vapnet, och manöverhandtaget kan enkelt greppas från båda håll. Detta undanröjer de problem som vänsterskyttar ofta upplever med Ak4.

Överste Carlén sammanfattar sina erfarenheter så här:
– Ak24 är lättare att hantera. Rapporter från användare visar en väldigt positiv upplevelse av vapnet.

OMBEVÄPNING

I och med att Ak24 är mer lättskjuten än Ak4 går utbildningen cirka 20 procent snabbare, eftersom skyttarna orkar skjuta mer under en dag. De som redan är behöriga på automatkarbin sedan tidigare behöver bara genomföra en omutbildning motsvarande den som genomförs på Hv-intro vid ombeväpning från Ak5 till Ak4.

För de som idag endast är utbildade på pistol kommer ombeväpningen att ta längre tid. Dessa måste genomföra den kompletta skjututbildning Ak BAS.

RIMLIGA FÖRVÄNTNINGAR

Joachim Peru får ge några sista ord på vägen:

– Vapnet (Ak24) kommer att finnas i bruk inom hela Försvarmakten, inklusive Hemvärnet, ganska snart. Ni kommer att se det och efter hand få utbildning på det. Sedan kommer det att dröja innan alla har bytt sitt nuvarande vapen mot en Ak24. Detta har med praktiska omständigheter att göra, såsom produktions- och leveranstakt, prioriteringar med mera.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

● fakta

AK24

- Vikt: 3,2 kg med tomt magasin
- Längd: 715-800 mm
- Kaliber 5,56
- Magasin: 1 st 20 patroner, 3 st 30 patroner
- Rödpointssikte: 18B (hälften så stor rödpunkt som nuvarande sikte)
- Praktiskt skjutavstånd: 200m

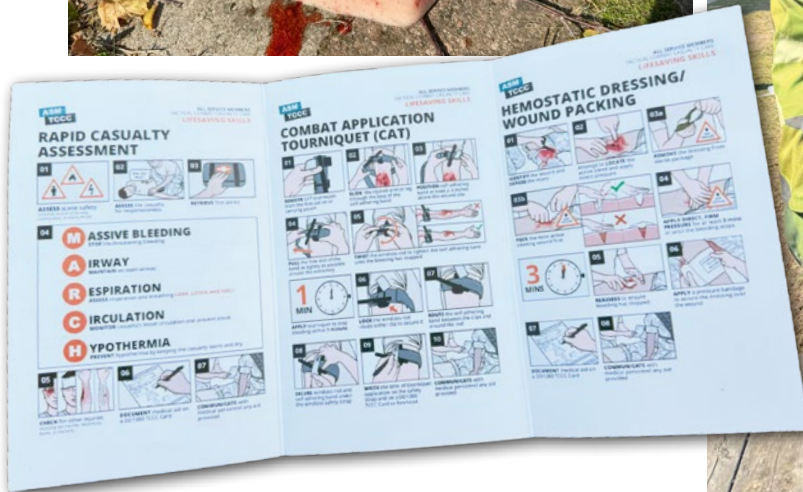
NYA UTBILDNINGEN FÖR SJUKVÅRDARE STÄLLER HÖGA KRAV PÅ FYSIKEN

Sedan i våras gäller en ny Natoanpassad utbildning för alla som vill bli hemvärns-sjukvårdare. En skillnad är att de fysiska kraven blivit betydligt tuffare – något de 28 elever som gick utbildningen i augusti-september fick prova på.

DET SMÄLLER BETÄNKLIGT bakom några bruna stugor på Tylebäck kursgård och strax därpå hörs flera skrik och vrål: "Vi är beskjutna", skriker någon.

Kursdeltagaren Teo får bråttom att föra en av sina skadade kamrater i säkerhet. Iförd full stridsmundering drar han den skadade bort från striden, bit för bit. Det är tungt att flytta en fullvuxen människa på det sättet. Att den egna utrustningen väger 15 till 20 kilo och att temperaturen ute närmar sig 30 grader gör inte saken lättare. Den

skadade stönar av smärta när Teo påbörjar tamponering av ett blödande sår – mycket verklighetstroget på ett tamponeringsben av silikon vid sidan av patienten. Det går till så att man trycker in fingrarna för att hitta blödningen och håller trycket när man väl gjort det. Sedan fyller man sårhålan med ett blodstillande förband som får blodet att koagulera. Efter tre minuter med fortsatt tryck ska det ha slutat blöda, annars har man gjort fel och måste börja om.

Uppe till vän: Med hjälp av ett tamponeringsben och en flaska med "blod" fick deltagarna öva på att stoppa kraftiga blödningar genom tamponering. / Till hö: Kurschefen Annika sätter tejp på en av skademärkerna. Tejpen symboliserar skador som ska åtgärdas under examinationen. / Nere till vän: Sjukvårdarna tar hand om skadade enligt ett definierat flödesschema. Efter att ha säkrat platsen är första åtgärden att stoppa katastrofblödningar.

– Håll dig vaken, prata med mig, säger Teo till patienten som ser alltmer omtöcknad ut.

För att klara dagens examination behöver man klara av att utföra alla moment inom en viss tid. Den skadade ska undersökas enligt ett definierat flödesschema och alla livshotande skador åtgärdas – tejpbitar på kroppen markerar var skadorna finns. Var dessa sitter och hur många det är varierar från gång till gång, så det gäller att inte missa något.

– De som inte klarar provet nu har en chans till senare idag. Men om man inte klarar det får man inte fortsätta kursen. Utöver det fick alla göra ett teoriprov igår som man också måste få godkänt på, berättar Annika som är kurschef.

SJUKVÅRD UNDER STRID

Den nya grundkursen i försvarsmedicin, TCCC CLS som är en förkortning av "Tactical Combat Casualty Care – Combat Life Saver" är baserad på ett amerikanskt koncept. Fokus ligger på att rädda liv, också när man befinner sig mitt i en stridssituation. Det kan jämföras med tidigare grundkurs 1 i försvarsmedicin som hade en starkare inriktning på anatomi och fysiologi och omhändertagande utanför själva stridszonen.

– Några av deltagarna jobbar även inom vården. För dem kan den nya utbildningen innebära en liten krock eftersom de kan mer och vill vårda den skadade mer än vad som behövs där och då. För här handlar det i första hand om att åtgärda allvarliga skador, rädda liv och klara förbandets uppgift att besvara elden samtidigt som man undviker egna förluster, säger Annika.

BEHÖVER VARA STARK

Kursdeltagaren Liselott som annars jobbar som undersköterska inom akutsjukvården håller med.

– Prioriteringarna inom civil sjukvård och fältsjukvård skiljer sig mycket åt. Om vi till exempel ser att någon har för låg eller för hög puls i mitt vanliga jobb vill vi åtgärda det för vi vet att något är fel. Här blir det mer, okej det finns puls, då går vi vidare och kollar nästa punkt. Men för min del har det ändå varit en stor fördel att ha erfarenhet av omvårdnad i väldigt stressiga situationer.

Hennes råd till andra som vill gå utbildningen är att träna ordentligt innan. Och att vara beredd på tuffa dagar, både fysiskt och mentalt.

– Det är tungt, så det gäller att vara väl förberedd rent fysiskt. Dagarna är otroligt intensiva med fullspäckat program från tidig morgon till sent på kvällen. Själv tränar jag mycket konditionsträning, främst löpning och mycket styrka med egen kroppsvikt, så än så länge har det inte varit några problem, säger hon.

VAR FÖRST PÅ PLATS VID OLYCKA

En av de andra kursdeltagarna, Gunnar, är sjukvårdare i ett bevakningskompani och jobbar som arbetsledare på en skog- och trädgårdsfirma.

– För några år sedan var jag och en tidigare kollega först på plats vid en trafikolycka. Min kollega som tidigare varit sergeant kunde släcka ena bilen som brann, få ut personerna ur bilarna och hjälpa dem innan räddningstjänsten och ambulansen kom. Då kände jag att jag också skulle vilja veta hur man gör i en sådan situation. Efter det sökte jag till Hemvärnet för att bli sjukvårdare, berättar Gunnar.

I väntan på utbildningen som först blev uppskjuten har han hunnit vara med på två KFÖ:er (krigsförbandsövningar) som skademärkor.

Kursdeltagaren Teo var en av 19 deltagare som klarade den tuffa examinationen.

– Nu är jag glad för att den blev uppskjuten så att jag fick gå den nya utbildningen i stället. På så vis kan jag bidra med färsk info till min sjukvårdsgrupp även om jag är den som är nyast i gänget, påpekar han.

Han är jättenöjd med utbildningen så här långt.

– Det svåraste har varit att inte fastna i sin egen stress och att göra allt i rätt ordning – och tänka på att huvuduppgiften är att rädda liv och att allt annat är sekundärt. Man märker att det finns en helt annan känsla nu under KFÖ:erna än när jag började 2021. Tempot är mycket mer upptrappat. Och tidigare har det inte funnits på kartan att man ska utföra sjukvård i en stridssituation, utan det har varit något man gjort när man kommit tillbaka till tältet, berättar han.

UTBILDNING AV INSTRUKTÖRER

Efter den här dagen som är den femte på utbildningen återstår fortfarande fyra utbildningsdagar. Det gäller också för de instruktörer som utbildas parallellt med kursen för att själva kunna hålla i den framöver. En av dem är Oscar som jobbat som sjukvårdsinstruktör sedan 2015.

– Det finns så mycket som är roligt med att vara instruktör. Förutom militärverksamheten i sig handlar det mycket om att få se eleverna utvecklas. Det märks hur mycket de har lärt sig bara på de fem dagar vi har varit här, säger Oscar.

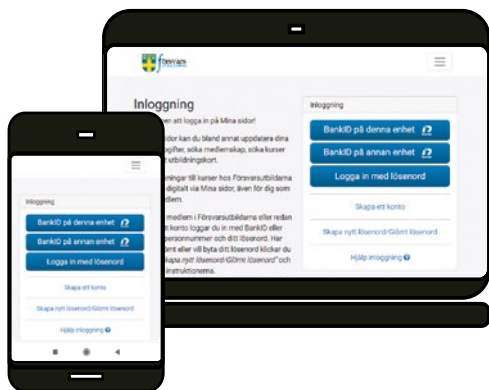
TEXT OCH FOTO: SARA BERGQVIST

● fakta

TCCC CLS (TACTICAL COMBAT CASUALTY CARE – COMBAT LIFE SAVER)

- Nio dagar lång utbildning med fokus på sjukvård under strid.
- Grundkurs 1 (GK1) riktar sig både till hemvärnssjukvårdare och stridslivräddare i skyttegrupp (nytt).
- De som ska bli hemvärnssjukvårdare behöver även gå grundkurs 2 (GK2). En ny version av denna liksom en ny gruppchefutbildning är på gång under 2025.

Fotnot: Av 28 deltagare var det inte alla som klarade examinationen – Teo, Gunnar och Liselott tillhörde de som blev godkända.

DIGITALISERING AV EKONOMISKA ERSÄTTNINGAR

FÖRSVARsutbildarnas MÅL är att förenkla och förbättra vår administration avseende utbetalningar av arvoden och ersättningar.

Vi har därför de senaste åren byggt funktioner på Mina sidor och i CRM för att digitalisera ersättningar, bland annat:

- För instruktörer i samband med tjänstgöring på kurs
- För elever i samband med deltagande på kurs
- För styrelsemedlemmar och funktionärer i våra förbund
- För informatörer i samband med tjänstgöring på olika föreläsningar
- För deltagare i samband med konferenser
- För deltagare i olika arbetsgrupper och projekt

Till årsskiftet driftsätter vi den sista funktionen gällande digitaliserade ersättningar och det är utbetalning av arvoden och ersättning till våra instruktörer/funktionärer inom den regionala ungdomsverksamheten.

HJÄLP OSS ATT BIDRA TILL EN BÄTTRE MILJÖ

PRENUMERERA PÅ TIDNINGEN digitalt och bidra till en bättre miljö. Dessutom får du tidningen några dagar innan den tryckta versionen skickas ut.

Det är en av många åtgärder vi genomför för att skapa ett hållbart samhälle.

Nu är detta möjligt. Enkelt är det också. Du loggar in på Mina sidor, www.forsvarsutbildarna.se/mina-sidor, och gör valet under fliken Personuppgifter.

VI SAKNAR DIG!

IDAG HAR VI drygt 30 000 medlemskap varav ca 4 700 som inte har registrerat sin e-postadress.

För att ta del av våra inbjudningar, kursutskick mm krävs det att vi har din e-postadress registrerad i vårt medlemsregister.

Via vår medlemsportal Mina sidor kan du på ett enkelt sätt registrera din e-postadress och på så sätt ta del av vår information och erbjudanden mm.

På Mina sidor kan du bland annat uppdatera dina personuppgifter, söka medlemskap, söka kurser och se ditt utbildningskort.

Du loggar in via www.forsvarsutbildarna.se/mina-sidor

FÖRSVARsutBILDARNA PÅ VÄG MOT FRAMTIDEN

Årets höstkonferens samlade ca 70 deltagare. Foto: Kristoffer Bäckström

Representanter för alla Försvarsutbildarnas förbund bjuds in till riksstämman i början av sommaren. Det är dock en ganska formell tillställning. Därför arrangeras också årligen en höstkonferens för att diskutera utbildningsverksamheten under friare former.

I ÅR GENOMFÖRDES konferensen den 9 och 10 november på Tylebäck kursgård. En hel del styrs av programmet, men en minst lika viktig del är det informella erfarenhetsutbyte som sker spontant mellan deltagarna utanför schemat. Det övergripande syftet är att se till att Försvarsutbildarna utvecklas för att möta ändrade förutsättningar, samt att arbetet i vardagen ska kunna bedrivas effektivt.

REGERINGENS PROPOSITION

Regeringen har lagt fram sin totalförsvarsproposition för åren 2025 till 2030. Den föreslår ekonomiska medel och inriktning för försvaret, och detta kommer naturligtvis att påverka Försvarsutbildarnas verksamhet.

FRAMTIDENS BEHOV

Den punkt som ägnades längst tid var frågan "Hur ska Försvarsutbildarna möta framtidens behov?" Detta ämne hanterades främst med hjälp av grupparbeten och diskussioner. Ett växande totalförsvar innebär att önskemålen från både civila och militära aktörer kommer att öka och i viss mån också ändra inriktning.

Samtidigt ska Försvarsutbildarna fortsätta vara en ideell folkrörelse, vilket ger både möjligheter och begränsningar. Och i allt detta ska vi vara meningsfulla och attraktiva för våra medlemmar.

VAD VILL MEDLEMMARNA HA?

Den frågan var viktig för konferensdeltagaren Karin Sandén, sekreterare i Skaraborgsförbundet:

– Vissa medlemmar är nöjda med att vi arrangerar en föreläsning då och då. Andra är intresserade av annat, vilket

vi märkte när vi startade luftgevärsskytte som medlemsaktivitet. Då dök det upp folk som inte deltagit tidigare.

Karins mamma var "tornsvala" och hennes pappa var med i driftvärnet. Det tror hon har bidragit till hennes intresse för frivilligverksamhet.

Thorsten Flood är sekreterare i Bohuslän-Dal-förbundet och har 43 år i Hemvärnet bakom sig.

– Jag tycker att diskussionen och erfarenhetsutbytet med personer från andra förbund var värdefull, säger han.

Thorsten gick med i Försvarsutbildarna, som då hette FBU, efter värnplikten 1967. Han inspirerades att fortsätta tack vare den dåvarande föreningsordföranden, som deltagit i finska vinterkriget.

Oliver Hansson representerade Norrbottensförbundet. I det civila är han militär, och han säger att:

– Det märks att det inte är första gången Försvarsutbildarna arrangerar den här konferensen. Ämnesvalen är bra, och allting runtomkring med logi, mat och resor fungerar klockrent.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

"Tornsvalor" är benämningen på de lottor som bemannade luftbevakningstornen under andra världskriget.

Driftvärnet var en parallellorganisation till Hemvärnet, med liknande uppgifter men med fokus på den egna arbetsplatsen som ofta var krigsviktiga företag och myndigheter.

Kommer vi att se svenska stridsflygplan delta i Ukrainas frihetskamp? Foto: Mats Nyström / Försvarsmakten

OMFATTANDE MILITÄRT STÖD TILL UKRAINA

I och med det sjuttonde stödpaketet som regeringen presenterade den 9 september i år uppgår Sveriges militära stöd till Ukraina till cirka 48,4 miljarder kronor.

FRÅN STARTEN AV DEN RYSKA INVASIONEN av Ukraina den 24 februari 2022 har vårt land gett militärt stöd till Ukraina. Innehållet i detta stöd har dock förändrats betydligt över tiden. Från en början med materiel avsedd för personligt skydd till efterhand alltmer avancerade vapensystem. Detta understryks av Jörgen Elfving som ända från starten av den ryska invasionen av Ukraina har varit en återkommande kommentator i media:

– Från skyddsvästar, hjälmar och pansarskott till kvalificerat materiel, bland annat Leopardstridsvagnar, Stridsfordon 90, Pansarbandvagn 302 och Robot 70. Så kan vårt stöd till Ukraina beskrivas och det svenska stålet biter. Stridsfordon 90 lovordas av ukrainska användare och Robot 70 har bidragit till att reducera de ryska flygstridskrafterna.

KRAFTFULLA EXEMPEL

Innehållet i de senaste stödpaketen, nummer 16 och 17, ger en bra bild av omfattningen av det svenska militära stödet.

Värdet av stödpaket 16 uppgår till cirka 13,3 miljarder kronor och innehåller bland annat artilleriammunition och den äldre pansarbandvagnen 302. Ukrainas luftförsvaret tillförs, förutom den moderna Jaktroboten AMRAAM, även radarspanings- och ledningsflygplanet ASC 890 som är baserad på Saab 340. Stridsledningsförmågan stärks genom donation av terminaler med abonnemang för satellitkommunikation. Logistikstödet innehåller en underhållslösning för tidigare donerad svensk materiel och tankfordon.

Det sjuttonde stödpaketet, som presenterades den 9 september i år, är värt 4,6 miljarder. Innehållet speglar, liksom de tidigare materiel som efterfrågats av Ukraina,

bland andra olika ammunitionsslag, kamouflageutrustning, granatkastare, stridsvagnsminor, Robot 70, vinterutrustning och stridsbåtar. Även exportkreditgarantier ingår, vilket efterfrågats av svenska företag.

LUFTFÖRSVARET AVGÖRANDE

För att det ukrainska samhället över huvud taget ska fungera krävs ett starkt luftförsvar. Luftvärn är avgörande för ett uthålligt områdes- och punktförsvar och där är de svenska Robot 70 välkomna tillskott.

Samtidigt har Ukraina länge efterfrågat moderna stridsflygsystem. Inledningsvis var det inte möjligt men nu har stridsflygplan av typen F-16 börjat levereras från Natoländerna, där siffran 65 flygplan har förekommit. Givarländer är Belgien, Danmark, Nederländerna och Norge. Utbildningen av piloter och underhållspersonal på F 16 genomförs i bland annat Danmark, Rumänien, Storbritannien och USA.

Ukrainska uppgifter förekommer om att behovet är cirka 130 F 16 för att åstadkomma ett tillräckligt uthålligt luftförsvar. Vilka länder som i så fall ska kunna donera ytterligare 65 stridsflygplan är en öppen fråga. En donation av svenska JAS 39 Gripen i C/D versionen är en möjlighet som politiskt verkar hållas öppen. Det finns dock inga uppgifter om när och hur många flygplan som skulle kunna vara aktuellt. Viktiga faktorer för att kunna fatta ett beslut om en donation av svenskt stridsflyg handlar rimligen om våra möjligheter att upprätthålla en tillräckligt bra luftförsvarsförmåga och den ukrainska förmågan att, utöver mottagandet av F 16, introducera ytterligare ett stridsflygsystem i landets flygstridskrafter.

OFFENSIV MOT KURSK

Ukrainas offensiv i riktning Kursk tog omvärlden, inte minst Ryssland, med överraskning. Att överraska innehåller alltid ett element av chanstagning. Så här ser Jörgen Elfving på den ukrainska offensiven in på ryskt territorium:

– Den 6 augusti gick ukrainska förband in i Kursk-området. För första gången sedan 1941 invaderades Ryssland, men utan de reaktioner som då var fallet, och först 10 september skedde några substantiella ryska motanfall. Invasionen är ett vägspel och det återstår att se hur länge Ukraina avser eller lyckas hålla tagen terräng.

Minst tre syften kan skönjas bakom Ukrainas offensiv. Dels kan erövrad rysk terräng i en för Ryssland strategiskt viktig riktning vara ett framtida viktigt förhandlingskort,

så att områden i Ukraina som erövrats av Ryssland kan utbytas mot rysk terräng som tagits av Ukraina. Dels kan det påverka den ryska krigföringsförmågan att erövra ett viktigt resursområde. Dessutom kan offensiven påverka den ryska inrikespolitiska situationen i en riktning som försvagar regimens maktställning. Förutsättningen för att samtliga tre syften ska ge en positiv utdelning är att Ukraina lyckas hålla tagen terräng under en längre tid.

FRÅGAN DELAR NATO

Ukraina vill använda vapensystem med lång räckvidd för att kunna bekämpa mål på områden som ockuperats av Ryssland, liksom mot mål i Ryssland. Kapacitet finns för detta som exempelvis Himars, ett amerikanskt artilleriraketsystem med en räckvidd mellan 15 upp till 500 kilometer, ATACMS, en amerikansk taktisk ballistisk robot, som når 128-300 kilometer beroende på version, samt Storm Shadow, en fransk-brittisk flygburen kryssningsmissil, som kan bekämpa mål på 550 kilometers avstånd.

Exempelvis anser Finland och Estland att Ukraina bör få angripa mål inne i Ryssland med vapen levererade från väst. Främst USA och Tyskland är ovilliga att låta sina långdistansvapen användas för sådana attacker.

Samtidigt har Ukraina utvecklat en ny drönarmissil med en räckvidd på 600-700 kilometer som når mål långt inne i Ryssland. Således det man inte tillåtit göra med vapnen från väst.

LÅNGSIKTIGT FRÅGETECKEN

Frågan om ukrainastödet splittrar USA där en avsevärt större del bland demokraterna jämfört med republikanerna fortsatt vill hjälpa Ukraina. Däremot vill en majoritet av den amerikanska befolkningen se någon form av förhandlingslösning.

Om kriget i Ukraina bedöms bli långvarigt handlar frågan om USA:s stöd till Ukraina ytterst om långsiktighet. Den nyvalda presidentadministrationen kommer att stå inför svåra säkerhetspolitiska val. USA:s resurser är inte outtömliga. En kris, varhelst den inträffar i världen, engagerar USA. Kina uppfattas vara huvudmotståndaren och det amerikanska kravet på ett ökat europeiskt ansvarstagande för den egna säkerheten handlar även om att stödet till Ukraina främst är en angelägenhet för oss européer.

TEXT: TOMMY JEPSSON

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer.

Ansökningar kan göras under två perioder per år:
1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

www.kallvikenstiftelsen.se

”MAN KLARAR SÅ MYCKET MER ÄN MAN TROR”

Under en vinterkurs i Ånn gräver Liam Haldehed en väg för att ta sig runt på förläggningen. Foto: Daniel Clarbull
I framtiden vill Tilda Winnerstad Ålander jobba med tungmekanik inom försvaret. Foto: Lars Ålander

Det var en prova på-dag som fick Tilda Winnerstad Ålander att fastna för Försvarsungdom. Liam Haldehed råkade se en flyer och blev nyfiken. Bohuslän-dal rekryterar genom att vara nära sin målgrupp.

ATT TILDA WINNERSTAD ÅLANDER hittade till Försvarsutbildarna kan hon tacka sin försvarsmaktsanställd pappa för. Som tioåring följde hon med honom på olika ungdomsövningar och hon minns ännu sitt första intryck när hon besökte den prova på-dagen som försvaret anordnade. Hon var femton år och kände ingen. Men blev fast.

– Jag minns min första övning, fyra dagar över påsk, och jag minns hur kall, frusen och trött jag var. Då fick jag verkligen lära mig att man klarar så mycket mer än man tror.

STORT BILINTRESSE

Tilda går på gymnasiet och gör nu praktik på en lastvagnsverkstad. Att mecka bil är det stora intresset. Det står en Volvo 940 och EPA-traktor i garaget och väntar på ompyssling, för att hon sedan ska kunna sälja den.

– Det handlar om allt från felsökning, motorbyten, bromsar, underrede och allehanda svetsarbeten. Jag vill bli tungmekaniker, gärna inom försvaret. Bilintresset kom ungefär samtidigt som försvarsintresset. Jag var femton och fick min första EPA traktor. Då började min kille lära mig hur bilar funkar, berättar Tilda.

Liam Haldehed har utvecklats mycket under de tre år som gått sedan han fick en flyer från Försvarsutbildarna. Framförallt på det sociala planet, att bli bra på att prata med olika människor och att leda en grupp, var lärdomar han inte tänkt sig när han skickade in sin intresseanmälan.

– Då trodde jag att det var som scouterna. Jag såg de gröna uniformerna framför mig, coola bilar och att få skjuta.

Men det är mycket mer som gör att det är värt att lämna de vanliga kompisarna en helg för att åka iväg. Gemenskap, friluftsliv, att få pressa sig lite, sånt gillar jag, säger Liam.

VIKTIGA KOMPISAR

Det han gillar mest är att de, oavsett årstid, tillbringar mycket ute i skogen. Men han medger också att det inträffat stunder av missmod. När de haft en period av kyla, lite sömn, halvgod mat och tung packning som skavt, då behövs kompisarna så att de tillsammans kan snacka sig ur den dåliga känslan.

– Man får ny kraft när man pratar med de andra, säger han.

Det här är Liams sista år med Försvarsungdom, sedan väntar lumpen. Just nu pluggar han sista året till industrielektriker och det är kunskaper han hoppas få användning för inom försvaret framöver.

TEXT: BEATA HANSSON

● fakta

Antal medlemmar: Ungefär 50 aktiva ungdomar och runt 10-15 instruktörer.

Upptagningsområde: Från Bohuslän till Dalsland

Kommande verksamhet: Vapentjänst, övningar i skogen och att lära känna de nya i gänget.

HÅRT ARBETE BAKOM POPULÄRA FÖRELÄSNINGAR

Genom att tänka nytt i pandemins spår lyckades Nico Stark göra Militärpolisförbundets webbföreläsningar till en stor framgång. Här berättar han om resan från idé till succé.

MILITÄRPOLISFÖRBUNDET HADE LÄNGE anordnat fysiska föreläsningar ett par gånger om året i Stockholm men under pandemin tvingades man dra i handbromsen. Nico Stark, då i Militärpolisförbundets styrelse, fick en idé.

– Vi laborerade med olika alternativ och sätt att umgås och landade i digitala föreläsningar för våra medlemmar.

– Med tiden öppnade vi även för andra medlemsförbund inom Försvarsutbildarna. Föreläsningarna rörde frågor som är viktiga för varje svensk, så det kändes naturligt att fler skulle få vara med, säger han.

TOTALFÖRSVARSPERSON

Inriktningen var information om totalförsvaret. Han kontaktade runt 300 myndigheter och andra statliga institutioner.

– Jag ringde till kommunikations- och säkerhetschefer och frågade om de hade någon pedagogisk person med glimten i ögat som skulle passa som föreläsare.

Förarbetet tog tid men gav resultat. Nico Stark modererade ungefär 70 föreläsningar, runt två i månaden. – Och alla ställde upp gratis. Det blev ett väldigt kostnads-effektivt sätt att sprida kunskap om totalförsvaret.

Föreläsningarna handlade om allt från hur livsmedelsförsörjningen fungerar i krissituationer, till hanteringen av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot. Myndigheter som Tullverket och Sjöfartsverket ställde upp och berättade hur man bidrar till Sveriges totalförsvaret och Nico Stark hittade en perfekt längd på föreläsningarna.

– Vi drog igång klockan 18 och avslutade 19:10, inklusive frågestund.

ETT STARKT ÖGONBLICK

Ett minne från en hybridföreläsning sticker ut. 50 personer satt i lokalen och lika många framför datorn. Föreläsaren var från FRA, en civil myndighet som arbetar med signalspaning och skyddar Sverige och svenska intressen, när en person i publiken tog mikrofonen under frågestunden.

– Han sa: ”Jag var på ett internationellt uppdrag. Utan ert stöd hade jag varit död idag”. Det blev alldeles knäpptyst och folk fick tårar i ögonen, berättar Nico.

Nico Stark gjorde mejlutskick om varje föreläsning och var nöjd om han fick 10–15 anmälningar. Med tiden växte antalet till maxtaget 50 personer och webinarerna blev allt mer professionella. Nico lånade Försvarsutbildarnas rollups och klädde sig i sin blåa tenniströja med Militärpolisförbundets logga.

– Jag lärde mig mycket, både om totalförsvarsfrågor och om hur man effektivt leder en digital föreläsning.

– Som moderator måste man vara ödmjuk och våga bjuda på sig själv. Man måste våga ställa så kallade dumma frågor.

Arbetet var krävande men Nico är nöjd med konceptet och att så många fick ta del av intressanta och lärorika föreläsningar.

– Man ska inte underskatta mängden jobb. Du behöver vara intresserad och engagerad i totalförsvarsfrågor och organisering, med stor nyfikenhet på människor och de frågor du vill lyfta i föreläsningarna för att orka driva runt projektet.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

Vill du sätta igång med webbföreläsningar i ditt förbund? Kontakta Nico Stark på nico.stark@militarpolisforbundet.se. Han vägleder gärna.

Nico Stark växte in i rollen som moderator. Med sin erfarenhet hjälper han gärna andra som vill komma igång. Foto: Katarina Stark

I övningen Matteus 23 var all IT och telefoni utslagen och MC-ordonnanser var en metod för att få fram information till olika delar av Stockholm. Foto: Länsstyrelsen Stockholm.

Lilla bilden: Linda Blom är en av Jordbruksverkets frivilliga kommunikatörer. Foto: Kristin Viktorsson

FRIVILLIGA KOMMUNIKATÖRER VIKTIG HJÄLP VID KRIS OCH KRIG

När kriser eller krig drabbar samhället blir behovet av information stort. De senaste årens skogsbränder, översvämningar och sjukdomsutbrott har visat att ordinarie resurser inte räcker till. Möt några av landets frivilliga kommunikatörer.

LINDA BLOM SKREV AVTAL med Jordbruksverket som frivillig kommunikatör 2021 och redan året därpå blev hon inkallad att arbeta i samband med flyktingströmmen från Ukraina. Mellan 5 och 10 procent av de flyktingar som kom till Sverige hade sällskapsdjur med sig och Ukraina är ett högriskland när det gäller rabies. Linda Blom reste till myndighetens huvudkontor i Jönköping och tjänstgjorde vid två tillfällen under våren 2022.

– Det krävdes en stor informationsinsats eftersom hundar och katter från Ukraina skulle kontrolleras och vissa sättas i karantän, berättar Linda.

GRUNDLÄGGANDE ARBETSUPPGIFTER

Arbetsuppgifterna var framför allt kommunikativt stöd av olika slag, omvärldsbevakning och FAQ.

– FAQ:n var en intern lista med frågor och svar som ständigt uppdaterades med ny information och som framför allt var till för de olika talespersoner som pratade med journalister.

– Omvärldsbevakningen bestod i att bevaka Facebook-grupper och sammanställa vad människor pratade om i grupperna, vilka frågor som fanns och vilka frågor vi behövde svara på i vår kommunikation.

Linda, som är en erfaren kommunikationsstrateg och som till vardags driver en kommunikationsbyrå, kunde också hjälpa till med presskommunikation och att skraddarsy budskap för olika grupper.

– Jag upplevde att jag snabbt blev en i gänget. Av myndighetens runt 25 ordinarie kommunikatörer arbetade kanske en tredjedel med krishantering och jag jobbade med dem.

Marinette Nyh Radebo på Criscom rekryterar och utbildar frivilliga kommunikatörer.
Foto: Jörgen Sjöholm

NY INKALLELSE

Nästa skarpa läge för Linda blev i samband med den afrikanska svinpesten hösten 2023.

Nu kom hon till en aktiverad krisorganisation i stabsläge, som också fysiskt var placerad i speciella lokaler. På så vis var det annorlunda jämfört med 2022.

– Den här gången var trycket från media enormt och pressjouren var överbelastad. En av mina uppgifter blev därför att hjälpa till att svara i presstelefonen och försöka systematisera frågorna från journalisterna.

– Jag arbetade också med att samla ihop mediabilder för att kunna bedöma hur rubriksättningen såg ut och vilka olika tyngdpunkter det fanns i medias rapportering.

YRKESERFARENHETEN VIKTIG

Linda säger att de saker hon haft mest nytta av i sitt frivilliguppdrag är sin långa yrkeserfarenhet men också sitt nätverk av kommunikatörer.

– Jag kunde kontakta kommunikatörer i olika kommuner och fråga vad de undrade över och hur de uppfattade

Jordbruksverkets kommunikation. Jag upplevde att man på Jordbruksverket uppskattade att jag hade ett utifrån-perspektiv och kunde berätta om det fanns saker i deras externa information som jag inte förstod.

Har hon några råd till de kommunikatörer som ännu inte varit på något skarpt uppdrag, vad kan man tänka på?

– Våga tro på att det du kan göra är värdefullt. Våga fråga och komma med förslag. Se dig omkring och fundera över hur du kan göra dig själv nyttig, utifrån det grunduppdrag du har som frivillig kommunikatör.

SKOGSBRÄNDER STARTSKOTTET

Marinette Nyh Radebo på Criscom, Forsvarsutbildarnas nationella förbund för kommunikatörer, har rekryterat och utbildat frivilliga kommunikatörer sedan 2019 och hon säger att det till stor del var bränderna i Västmanland och Dalarna, tillsammans med flyktingkrisen 2015, som visade behovet av förstärkta kommunikationsfunktioner under en kris.

– Det blir ett enormt tryck eftersom alla i samhället vill veta vad som händer. Press, närboende, andra funktioner som är involverade i situationen, kommuner som är berörda, politiker som ska fatta beslut, nationella funktioner som exempelvis MSB och regeringskansliet som behöver följa utvecklingen för att kunna bedöma behov av nationella insatser samt den stora allmänheten, alla vill och behöver ha korrekt och lättillgänglig information, säger hon.

– Det innebär en gigantisk arbetsbörda dygnet runt, kanske under flera veckor, för en kommunikationsenhet på till exempel en länsstyrelse som till vardags kanske består av 10-15 personer.

Ett sätt att lösa det problemet är att ha en utbildad styrka som är beredd att rycka in med kort varsel så att den ordinarie personalen kan få en ledig dag och hämta andan.

Jordbruksverket har ofta händelser som kräver extra kommunikationsinsatser. Så fort en kris uppstår skickar verket ut en intressefråga till samtliga frivilliga kommunikatörer, i form av ett sms-larm. Foto: Linda Blom

ANTAGNING I FLERA STEG

Rent praktiskt går det till så att ett uppdrag kommer in från en myndighet till Försvarsutbildarnas kansli som i sin tur ger Criscom i uppdrag att rekrytera, ta emot ansökningar och bedöma dem. Därefter fattar den berörda myndigheten beslut och i nästa steg sker säkerhetssamtal, säkerhetsprövning och obligatoriska utbildning.

Marinette och hennes kollega David Fredriksson har ansvar för kursen Grundkurs – Kommunikation, som går att läsa om på sidan 4 och 5 i det här numret. David Fredriksson har erfarenhet från bränderna i Dalarna 2018 och Marinette har bland annat arbetat som pressekreterare på regeringskansliet och upplevt en rad större och mindre kriser.

– Det som hänt de senaste åren är att myndigheterna har högre krav när de rekryterar än vad som var fallet de första åren. Nu vill myndigheterna ha utbildade och erfarna kommunikatörer som är trygga i sin kompetens. De vill också ha kommunikatörer som är bosatta nära myndigheten, så att de kan komma in på kort tid, berättar Marinette.

FOKUS PÅ KRIGETS BEHOV

Kristoffer Bäckström är chef för den avdelning hos Försvarsutbildarna som ansvarar för rekrytering och han påpekar att med det förra försvarsbeslutet och det som kommer nu i december så förskjuts fokus inom hela totalförsvaret från kris till krig, något som till viss del förändrar uppdraget som frivillig kommunikatör.

– Det är en viktig signal till de som redan är rekryterade och till alla medlemmar i Criscom, att man är med och tar ansvar för uppdragsgivaren kommunikation i krig och att det är detta som uppdragsgivaren planerar för, säger han.

– Vi kommer inte att utbilda några nya frivilliga till myndigheter som inte har eller kommer att krigsplacera sina frivilliga resurser.

Länsstyrelsen Stockholm har avtal med sju frivilliga kommunikatörer som samtliga rekryterades 2018.

Just nu pågår arbetet med att förnya alla frivilligavtal som gick ut vid årsskiftet 2023/2024. Med de nya reglerna för krigsplacering innebär det att två

Annika Sand har varit frivillig kommunikatör sedan 2016 och kallades in till Länsstyrelsen Kronoberg under pandemin. Foto: Linnéuniversitetet

Jeremias Sandberg är relativt ny som ansvarig för de frivilliga kommunikatörerna hos Länsstyrelsen Kronoberg. Foto: Privat

olika avtal ska skrivas för varje frivillig; ett intermittert anställningsavtal för kriser i fredstid och ett så kallat frivilligavtal för höjd beredskap och krig. Man försöker också hitta ett bra sätt att föra ihop sina frivilliga och sina ordinarie resurser.

– Vi ser att vi behöver föra ihop de frivilliga kommunikatörerna med den enhet där deras kompetens hör hemma, alltså kommunikationsavdelningen, säger Sandra Buijsse på avdelningen för beredskapsfrågor.

Under hösten anordnas därför ett möte där de frivilliga kommunikatörerna träffar den ordinarie personalen på kommunikationsavdelningen.

– Vår förhoppning är att vid kommande övningar, till exempel kärnkraftsövningen Havsörn 2025, så ska våra ordinarie och frivilliga kommunikatörer öva tillsammans.

– Målet är att de frivilliga kommunikatörerna och våra egna kommunikatörer ska se varandra som kollegor, säger Sandra.

KOMBINERAD ÖVNING OCH UTBILDNING

Catherine Johnsson och Susanne Lundmark var två av de frivilliga kommunikatörer som deltog i övningen Matteus 23 hos Länsstyrelsen Stockholm förra hösten.

– För att kunna göra nytta när det väl gäller behöver man vara förberedd och ha koll på arbetssätt och system som används, säger Catherine.

Förutom uppdrag i själva övningen Matteus 23 fick de frivilliga kommunikatörerna även en kortare utbildning i kommunikationssystemet Rakel, i hur geografiska informationssystem, GIS, kan användas i kommunikationsarbetet samt en genomgång av länsstyrelsens organisation och uppbyggnad.

Länsstyrelsen Kronoberg var tidigt ute och rekryterade sina första frivilliga kommunikatörer 2016. Annika Sand, till vardags kommunikatör på Linnéuniversitetet, ansökte och fick en plats.

– Vi hade haft stormen Gudrun här 2005 och även en del översvämningar och jag tycker att det gav mig en annan syn på vad som kan krävas under en kris, och att jag kanske kunde göra nytta, berättar hon.

Annika visste ingenting om totalförsvaret och hon minns att kursen Svensk krisberedskap, som var hennes första kurs, blev en stor ögonöppnare. Med på kursen fanns dessutom deltagare från Bilkåren och Frivilliga flygkåren och hon upplevde att en ny värld öppnades.

ÅRLIGA TRÄFFAR

Länsstyrelsen Kronoberg har ända från starten ordnat årliga träffar för de frivilliga kommunikatörerna.

År 2020 låg den årliga träffen vecka 9 och då var länsstyrelsen i stabsläge på grund av att Lagan svämmat över i Ljungby.

– Det var väldigt intressant eftersom vi då fick se staben i arbete. Samtidigt hörde vi hur utvecklingen med coronaviruset liksom bubblade under ytan och man undrade hur situationen skulle utvecklas, minns Annika.

Det dröjde heller inte länge förrän de frivilliga kommunikatörerna fick frågan om de kunde hjälpa till.

– Jag var tvungen att säga nej under den första perioden. Istället tackade jag ja till att tjänstgöra några veckor i juli.

Första steget blev en kortare upplärning i juni där Annika fick gå bredvid de ordinarie kommunikatörerna.

– Mycket av arbetet handlade om omvärldsbevakning, till exempel att lyssna på Folkhälsomyndighetens dagliga presskonferenser och utifrån dem avgöra hur Kronobergs invånare påverkades av det som hände och informera om det, säger Annika.

TEKNIKEN VIKTIG

I upplärningen ingick även att förbereda dator, nycklar och allt annat praktiskt för att kunna tjänstgöra och vara användbar i skarpt läge. När det var dags för Annika att tjänstgöra så upplevde hon att länsstyrelsens krisorganisation hade satt sig och fungerade väldigt bra. Dessutom förekom det knappast någon smitta alls inom länet så situationen var ganska lugn.

VÅGA TRO PÅ ATT DET DU KAN GÖRA ÄR VÄRDEFULLT. VÅGA FRÅGA OCH KOMMA MED FÖRSLAG.

Linda Blom, en av Jordbruksverkets frivilliga kommunikatörer

– Jag var med och stöttade på olika sätt under samordningsmöten mellan länsstyrelsen, regionen, kommunerna och blåljusverksamheterna. Det kunde handla om att ta fram underlag men även att stötta med praktiska sysslor som att koppla upp skype-möten.

– Jag arbetade även med omvärldsbevakning samt med att bidra till den dagliga lägesbilden från länet. Plus att jag publicerade i sociala medier.

Annika säger att det hon hade mest nytta av i sitt uppdrag var sin yrkeserfarenhet med även sin lokalkännedom. Det faktum att hon vet hur det fungerar på en kommunikationsavdelning gör att hon kan se vad som behöver göras och hoppa in och göra det.

– Jag upplevde att det på den tiden var lite otydligt när det gällde vilka arbetsuppgifter vi frivilliga resurser skulle ha och då blir det viktigt att tänka själv och våga ta initiativ, säger hon.

Av de obligatoriska kurser som förberedde henne inför uppdraget nämner hon stabsutbildningen som särskilt värdefull.

– Jag gick min stabsutbildning hos Lottakåren och den kunskapen har jag haft stor nytta av, hur arbetet i en stab går till och hur saker och ting är uppdelat.

EN NYSTART

Vid den senaste träffen för de frivilliga kommunikatörer som hör till Länsstyrelsen Kronoberg i våras träffade Annika Jeremias Sandberg, ny ansvarig för de frivilliga kommunikatörerna, samt ett par nya kollegor.

– Det kändes lite som en nystart, säger hon.

Jeremias Sandberg bekräftar Annikas bild; Kronoberg tar just nu ett omtag i arbetet med sina frivilliga

kommunikatörer. De har för närvarande nio stycken, sex sedan tidigare och tre under utbildning. Jeremias är heller inte främmande för att det kan bli ännu fler i framtiden.

– Om vi drabbas av en svår storm eller någon form av större sjukdomsutbrott och behöver gå upp i stabsläge så räcker inte våra egna kommunikatörer till.

TRYGG MED KOMPETENSEN

Om länsstyrelsen Kronoberg skulle gå upp i stabsläge så ska de frivilliga förstärka kommunikationsarbetet. Det kan till exempel handla om att göra omvärldsbevakning, producera innehåll för digital publicering eller att vara behjälplig i arbetet gentemot media.

– Som jag ser det är det viktigaste arbetet just nu att arbeta ihop ett team.

För att nå dit kommer man att arbeta med olika övningar med frivilliga och ordinarie kommunikatörer tillsammans.

– Vi kommer att göra enklare övningar där vi undersöker hur snabbt de frivilliga kan vara på plats och hur många som kan komma loss från sina ordinarie sysselsättningar med kort varsel.

Tanken är också att de frivilliga kommunikatörerna ska kallas in till de kvartalsövningar som genomförs samma dag som utomhusläroret "Hesa Fredrik" testas. Det kan till exempel handla om att testa hur det ser ut med förmågan att använda Rakel eller att testa att starta upp en stab.

– Arbetet syftar framför allt till att gifta ihop de frivilliga krafterna med de ordinarie, det får inte vara så när det bränner till så står de frivilliga kommunikatörerna här och ingen vet vilka de är, avslutar Jeremias Sandberg.

TEXT: ANNA WIDERBERG

● fakta

DEN FRIVILLIGA KOMMUNIKATÖRENS GRUNDUPPDRAG

- Omvärldsbevakning
- FAQ – frågor och svar
- Kommunikativt stöd

OBLIGATORISKA KURSER FÖR FRIVILLIGA KOMMUNIKATÖRER

- Kommunikatör – grundkurs, 3 dagar
- Civil beredskap – grunder, 2 dagar
- Civil beredskap – fördjupning för stabsbefattning, 3 dagar
- Stabsmetodik – grundkurs, 3 dagar
- Avtalsmyndigheten ger sedan en så kallad befattningsutbildning, 1-2 dagar

REKOMMENDERADE KURSER SOM INTE ÄR OBLIGATORISKA

- CBRN – civil introduktionskurs, 2 dagar
- Kommunikatörer – fördjupningskurs, 3 dagar
- Sjukvård – civil, 5 dagar

SÅ UNDVIKER DU ATT BLI LURAD PÅ NÄTET

Alla har inte goda avsikter på internet. Här kommer några grundläggande tips på hur du kan skydda din information och undvika att bli utsatt för olika typer av internetbedrägerier.

SKYDDA DIN INFORMATION!

Använd säkra lösenord. Ju längre ett lösenord är desto säkrare är det. Det är alltså bättre med ett långt lösenord som består av flera ord än ett kort med slumpvisa tecken – och dessutom lättare att komma ihåg. Använd inte namn, ord och siffror som kan kopplas till dig. Använd inte samma lösenord på flera ställen.

Aktivera flerfaktorsautentisering där det är möjligt. Flerfaktorsautentisering innebär att man måste verifiera sin identitet på minst två olika sätt. Ett bra exempel på det är mobil BankID, gärna i kombination med QR-kod. Det kan också vara en kod som skickas till både mejl och mobil.

Använd ett (välkänt) antivirusprogram. Ställ in för automatisk skanning av virus.

Aktivera automatisk uppdatering av den

programvara du använder. Nya virus utvecklas i snabb takt och programvaruutvecklare uppdaterar regelbundet sin programvara för att skydda mot dessa.

Säkerhetskopiera ofta.

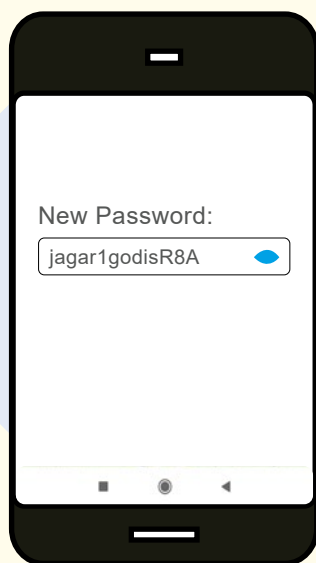
Använd en molntjänst, extern hårddisk eller USB. Koppla ur säkerhetskopieringen mellan kopieringarna.

Säkert förvar: Använd bara hårddiskar, USB-minnen eller andra externa enheter som är dina egna eller som du vet kommer från en pålitlig källa. Förvara dem på ett säkert ställe.

Täck datorns kamera när du inte använder den. En hackad kamera kan användas både för att komma åt lösenord och koder och för att filma dig i utpressningssyfte – till exempel om du har datorn i sovrummet. Var observant på om lampan vid sidan av kameran tänds utan anledning – men kameran kan även vara hackad utan att det märks. Vissa datorer har ett skydd som kan skjutas för, annars finns det att köpa separat. Tejp funkar också men risken är att kameran blir kladdig och bilden suddig när du vill använda den.

BLI INTE LURAD AV ANDRA!

Kolla mejladressen när du får mejl. Många falska mejladresser har en visningsadress som gör att de ser ut att komma från en källa du känner

igen, till exempel din bank eller polisen. Kolla därför alltid avsändarens mejladress! Om du använder exempelvis Gmail eller Outlook på datorn ser du den riktiga mejladressen direkt. Om du däremot använder Outlook på mobilen eller Apple Mail (både på datorn och mobilen) är mejladressen dold. Då behöver du klicka på avsändarens namn för att kunna se den riktiga mejladressen.

Stämmer domännamnet? Genom att ha koll på hur en webbadress är konstruerad kan du undvika att bli lurad. Det viktigaste är att ha koll på huvuddomänen, som står direkt före det första ensamma snedstreck i en webbadress. Om du går in på Polisen är det *polisen.se*. Ett sätt att luras är att använda en liknande huvuddomän, till exempel *poiisen.se* eller *facebok.com*.

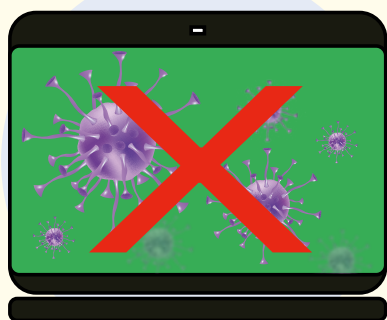
Ett annat sätt att luras är att byta ut toppdomänen. Sverige har till exempel toppdomänen *.se*. Förutom länders egna toppdomäner finns ett antal andra som *.com*, *.net* och *.info*. Totalt finns cirka 1 500 toppdomäner.

Ett tredje sätt att luras är med hjälp av subdomäner. Den som äger en huvuddomän kan lägga till en subdomän i adressen. Den står alltid före huvuddomänen. Om en bedragare har en huvuddomän som heter *verifiedsecurity.net* kan den skapa en subdomän som heter Facebook och visa adressen som *facebook.verifiedsecurity.net*. Då kan det vara lätt att tro att man hamnat hos en sida som tillhör Facebook. Detta gäller både mejladresser och webbadresser.

Klicka inte på länkar och öppna inte bilagor i mejl eller sms innan du granskat dem noga. Vill avsändaren att du ska agera snabbt? Låter erbjudandet för bra för att vara sant? Kommer meddelandet vid en konstig tidpunkt? Är mejlet från en känd avsändare, men språket eller tonfallet avviker från hur avsändaren brukar skriva? Är det konstiga stavfel? Uppmanas du att lämna ifrån dig lösenord, konto- eller kortnummer. Om svaret är ja på en eller flera av dessa frågor finns det all anledning att vara försiktig.

Betala inte någon lösesumma om din dator blir angripen.

Risken är stor att du ändå inte får din information tillbaka och att du blir angripen igen. Gör en polisanmälan!

VAR KÄLLKRITISK!

Vem ligger bakom webbsidan du besöker, mejlet du precis har fått eller inlägget du läser i sociala medier? Här finns ett par tips på hur du kan kolla det:

Ta reda på mer om källan. Gör en sökning på källan (företagsnamn, organisation, webbadress och så vidare). Vad säger andra? Har webbsidan en flik med "Om oss"? Vad står det där?

Gör en omvänd bildsökning! Gå till en sökmotor, till exempel Google och ladda upp bilden i sökmotorns bilddel. Då får du upp alla tillfällen när den här bilden dyker upp på internet. Om någon säger att det är en nytagen bild och den förekommer frekvent på nätet kan man nog ana sig till att det är något lur.

Kolla med olika faktagranskare. Är du tveksam om något du läst på internet? Då kan du kolla vad en faktagranskare säger om saken. Det största nätverket heter International Fact-Checking Network (IFCN). Alla som är anslutna till dem förbinder sig att hålla sig till etiska regler och att vara transparenta kring källor och metoder. De har också en lista med alla som är anslutna till dem.

Läs på om källkritik! På oberoende Internetstiftelsens kostnadsfria kunskapssatsning www.internetkunskap.se och på Kallkritikbyran.se finns mycket bra info att hämta.

TEXT: SARA BERGQVIST

ILLUSTRATIONER: ClearDesign.se och Freepik

KÄLLOR: MSB, Polisen, Internetstiftelsen, Källkritikbyrån

6 AV 10

INTERNETANVÄNDARE HAR
BLIVIT UTSATTA FÖR NÄTBEDRÄ-
GERIER DET SENASTE ÅRET. DET
ALLRA VANLIGASTE ÄR OLIKA
TYPER AV BLUFFMEJL MED
FALSK AVSÄNDARE.

Källa: Internetstiftelsens rapport 2022

LITEN ORDLISTA

Phising: Phising eller nätfiske går ut på att lura mottagaren att öppna ett dokument, ladda ner en fil eller besöka en webbplats. Syftet kan exempelvis vara att infektera mottagarens enhet med skadlig kod eller att få tillgång till olika behörigheter.

Ransomware: Ransomware är en skadlig programvara som krypterar filer och hindrar användaren från att använda datorn tills man betalat en lösensumma för att få filerna upplåsta igen. Andra enheter i samma nätverk kan också påverkas.

Malware: Samlingsnamn för olika typer av skadlig programvara, till exempel virus och ransomware.

NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN

FÅRÖMARSCHEN 2024

I STRÅLANDE SOL och lite sydlig vind samlades över 40 deltagare till årets Fårömarsch, en tradition sedan flera decennier. Marschen anordnas alltid i samband med Fårönatta och det är Försvarsutbildarna på Gotland som anordnar den.

Välförtjänt paus i vacker miljö.

Starten var som vanligt vid vår kursgård, som ligger granne med kyrkan på Fårö. Hit hade många av deltagarna kommit redan på fredagskvällen och andra anslöt på lördagsmorgonen. Lasse Weinebrandt hälsade alla välkomna och gav anvisningar, sen var det bara att sätta igång. Banan gick ner till Lauter och svängde sedan av längs raukområdet upp mot Langhammars, det är nya vägar varje år. Utefter vägen serverades först förmiddagsfika och en bit längre fram var det dags för lunch. Marschen längs raukstranden var fantastisk med lite vind i ryggen, en naturupplevelse värd att minnas. Efter cirka 12 kilometers vandring var det målgång vid vackra fiskeläget Helgummannen. Där väntade en buss som förde oss åter till kursgården för en eftermiddagsfika. Nu fanns det tid att åka runt och utforska alla loppisar och annat som Fårö bjöd på denna helg. För de som ville så fanns också möjligheten att stanna kvar på kursgården över natten och dagen avslutades med en god middag och efterföljande musikquiz med "Dejavu" på stopet.

Efter söndagens frukost skildes vi från både nya och gamla vänner samt medlemmar och alla var överens, "vi ses nästa år igen".

TEXT OCH FOTO: GÖRAN WAHLQVIST

REPETITIONSKURS SJUKVÅRD

MEDLEMMAR I FÖRSVARSAUTBILDARNA SKARABORG deltog i ett event på temat repetition av tidigare erhållna kunskaper i första hjälpen vid olycksfall. Kursen omfattade en dags repetition. Det hela inleddes med åtgärder vid livsfarligt läge och behandling av katastrofblödning. Härpå följde olika stationer med följande moment; placering av medvetlös, hjärt-lungräddning, åtgärder vid pulsåderblödning och förebyggande av cirkulationssvikt följt av olika skyddsförband samt helkroppsundersökning. Dagen fortsatte med repetition av lyft av skadad och förflyttning av skadad med bår. Det sista momentet utgjordes av ett skriftligt test med inriktning första hjälpen och folkrätt.

Deltagarnas samlade bedömning var att dagen innehållit givande moment. Deltagarna utgjordes av medlemmar med hemvärnsavtal, civila medlemmar och medlemmar under utbildning till hemvärnssjukvårdare.

TEXT OCH FOTO:
HANS INGBERT

Konsten att lägga skyddsförband.

PARA ENDURANCE RACE

PARA ENDURANCE RACE är den civila versionen av den militära Örnmarschen och Örnmarschen är ett delmoment i utbildningen för att bli Fallskärmsjägare.

Årets Para Endurance race genomfördes i terrängen kring Karlsborg den 6-8 september (fredag till söndag). Försvarsutbildarna fick möjlighet att delta med ett antal ungdomar och från Försvarsungdom Skaraborg deltog fem ungdomar. Samtliga klarade övningen och gick helskinnade i mål. Arrangör för det hela är Fallskärmsjagarförbundet.

TEXT: HANS INGBERT

Deltagarna från Försvarsungdom Skaraborg. Foto: Tilda Rosenqvist

Ungdomarna fick prova på många olika moment. Foto: Stefan Lundholm (till vän), Olle Johansson (uppe till hö) och Alexander Eklund (nere till hö)

FÖRSVARsutbildarna STRÄNGNÄS PÅ BESÖK HOS SJÖRÄDDNINGEN

STRÄNGNÄS UNGDOMSVERKSAMHET bjöds in till en prova på-dag hos Sjöräddningssällskapet RS Strängnäs, där de bland annat fick prova på att åka jetdriven räddningsbåt.

I Strängnäs har vi fördelen av att jag som avdelningschef även är räddningsman hos sjöräddningen, vilket gör att vi en gång per år kan arrangera en prova på-dag för ungdomarna. När högsäsongen är över har vi möjlighet att bjuda in ungdomarna till oss och de får lära sig grunderna kring sjövätt, hur sjöräddningen fungerar samt prova en del av vår utrustning.

För andra året i rad stod nu ungdomarna uppställda utanför den röda sjöräddningsstugan vid Strängnäs hamn. Dagen började med en presentation av oss sjöräddare, vilka vi är, hur vi arbetar och hur man söker till oss. Därefter fick ungdomarna lära sig nyttja en spineboard (sjukbår) och hur man fäster en patient på den med hjälp av den så kallade spindeln. Spindeln består av ett antal ihopsatta remmar som spänns fast över patienten för att hålla denne på plats under transport. Vidare fick ungdomarna gå ut på bryggan och lära

sig hur man startar och hanterar brandpumpen, som främst har två funktioner; att släcka bränder och att pumpa upp vatten ur läckande skrov.

Efter det passet bjöds det på en snabbare åktur med räddningsbåten rescue Rekarne som är av Gunnel Larson-klassen, vilket är en öppen åtta meters jetdriven räddningsbåt på 370 hk, 3 ton tung och med ett djup på endast 0,4 meter under vattenytan. Ungdomarna blev snabbt varse om det roliga med att vara sjöräddare! På båten fick de även lära sig knyta de vanligaste knoparna, se båtens olika funktioner samt prova att köra båten i låg hastighet ute på öppen sjö.

Dagen avslutades inne i sjöräddningsstugan där de utbildades i kallt väder och hur människan reagerar av sträng kyla. Ungdomarna kan vid det här laget redogöra för hur man ska klä sig enligt lager-på-lager principen såväl som hur man motverkar nedkyllning och behandlar hypotermi.

TEXT: ALEXANDER EKLUND,
avdelningschef och frivillig sjöräddare

Marschträning under Military Weekend.

ELEVER FICK PROVA PÅ DET MILITÄRA LIVET

FÖRSVARsutbildarna SKÅNE genomförde Military Weekend och Military Weekend – ungdom på P7 Revingehed under en helg. Det var ungefär lika många deltagare på respektive kurs, så det blev en bra mix där vi genomförde vissa moment alla tillsammans.

Helgen inleddes med pårustning, exercis, genomgång om Försvarsmaktens värdegrund och andra praktiska instruktioner och rutiner. Lördagen blev en bra dag utomhus där vi hade ett pass med försvarsmedicin innan vi deltog på regementets besöksdag. Där gavs många möjligheter att klämma och känna på utrustning och materiel samt fordon och vapen samtidigt som man kunde ställa frågor till de soldater som förevisade verksamheten på regementet.

Efter en bra genomgång om mönstring, värnplikt, anställningsmöjligheter, hemvärnsavtal och Försvarsungdom gavs möjlighet att besöka Soldathemmet och regementets gym.

Söndagen inleddes som vanligt med avlämning och BRAK (en fysisk övning som står för buk, rygg, armar och knän), innan vi marscherade iväg på en skön marschträning i det vackra höstvädret.

Vi hade väldigt gott stöd av P7 under hela helgen och så gott som samtliga deltagare i alla åldrar var väldigt taggade på att söka sig vidare till antingen Försvarsungdom, mönstring eller hemvärnsavtal när de reste hemåt.

TEXT OCH FOTO: ANDERS FASTESSON, kurschef

STRÅLANDE SEMINARIEDAG I SKÅNSK SENSOMMARSOL

LÖRDAGEN DEN 14 SEPTEMBER 2024 bjöd Hemvärnsbefällets riksförbund Syd (HBR Syd) in till sitt höstseminarium på Höllviksnäs Möten Mat Logi. Ett 20-tal deltagare samlades för en dag fylld av inspiration och kunskap. Under en strålande sensommarsol fick deltagarna inte bara njuta av det fantastiska vädret utan också av en utsökt schnitzel till lunch samt intressanta föredrag från engagerade talare.

Seminariedagen inleddes med information om Försvarsutbildarna i allmänhet och HBR Syd i synnerhet, följt av ett föredrag av Anders Andersson, som gav en insiktsfull inblick i underrättselstjänstens roll inom Hemvärdnet. Michael Welander tog därefter vid med en presentation om Försvarsmaktens nya befälssystem och hur det påverkar ledarskap och struktur inom Hemvärdnet. Efter lunch delade Fredrik Bojerud med sig av tio ledarskapslärdomar från sju år av fördröjningsstrid som chef för ett insatskompani, vilket resulterade i konkreta och användbara tips både för militära och civila sammanhang. Dagen avslutades med Esko Oksanen, som beskrev användningen av indirekt eld inom Hemvärdnet och Försvarsmakten.

Utöver de givande föredragen erbjöd seminariet en utmärkt möjlighet för deltagarna att knyta nya kontakter och återse gamla bekanta. Under pauserna fanns tillfälle för mingel och nätverkande, vilket bidrog till en starkare sammanhållning och skapade nya värdefulla relationer.

HBR Syds höstseminarium var ett uppskattat inslag för alla med intresse för försvarsfrågor, och vi ser redan fram emot nästa års arrangemang!

TEXT: FREDRIK BOJERUD, HBR Syd

Till vän: Kompanifanjunkare Michael Welander berättade bland annat om de senaste nyheterna kopplat till införande av FM Befälssystem i Hemvärdnet.

Till hö: Esko Oksanen höll föredrag om indirekt eld inom Hemvärdnet.

Seminarieansvarige Fredrik Bojerud inleder dagen med att gå igenom dagens hållpunkter. Foto (samtliga bilder): Anders Andersson

SOLDATPROV I GÖTEBORGS SKÄRGÅRD

DEN 6 OKTOBER genomförde Göteborgs Försvarsutbildningsförbund ett soldatprov i Göteborgs skärgård. Deltagarna avverkade en sträcka på totalt 30 km, som inkluderade moment som sjukvård och sambandstjänst.

Evenemanget samlade över 60 deltagare, inklusive personal från 41. Hemvärnsbataljonen och anställda GSS-T. Bland deltagarna fanns även 25 ungdomar från Göteborgs Amfibiekårsförening, som på ett föredömligt sätt under ledning av ungdomsledaren deltog i och genomförde soldatprovet.

Samarbetet mellan Försvarsutbildarna och 41. Hemvärnsbataljonen var mycket fördelaktigt. Genom att kombinera resurser och expertis från Försvarsutbildarna och 41. Hemvärnsbataljonen kunde evenemanget genomföras på ett effektivt och säkert sätt, vilket resulterade i en högkvalitativ upplevelse för alla deltagare.

TEXT: MIKAEL DATE

Folk som marscherar. Foto: Oscar van Heek

SKYTTEHELG FÖR FÖRSVARSPERSONAL

MEDLEMMAR UR FÖRSVARSPERSONAL SKARABORG deltog tillsammans med ungdomar från Göteborg och Bohuslän-dal på en skyttehelg vecka 43. Skyttehelgen genomfördes på skjutbanor på Bråt skjutfält utanför Borås. Utbildningen genomfördes i sin helhet med Försvarsmaktens ungdomsvapen och med utbildade och godkända skjutledare.

Ungdomarna delades in i olika skjutläger och spenderade stora delar av dagen på skjutbanan.

De ungdomar som var helt nya fick utbildning i de grundläggande kunskaperna inom verksamheten, det vill säga en variant på baskurs. Alla deltagare var nöjda med utbildningshelgen.

TEXT: HANS INGBERT

MILITARY DAY FÖR UNGDOMAR I VÄXJÖ

SÖNDAGEN DEN 13 OKTOBER arrangerade Kronobergs Försvarsutbildningsförbund för andra gången en Military Day i Växjö. Sammanlagt deltog 16 ungdomar mellan 15 och 17 år från Kronobergs län under ledning av sju instruktörer, alla ungdomsledare från länet. Dagen var mycket uppskattad, men enligt ungdomarna var vädret något kyligt!

Deltagarna fick under dagen en introduktion till Försvarsmaktens och de frivilliga försvarsorganisationernas ungdomsverksamhet, samt vilka olika valmöjligheter det finns när man väl fyllt 18 år.

Under Military Day fick ungdomarna testa några praktiska moment, som att göra marschövningar och åka bandvagn. De fick också lära sig mer om soldatens utrustning, CBRN och vad Frivilliga Automobilkåren (FAK) har för verksamhet. Dessutom fick deltagarna information om till exempel hur mönstring fungerar, om Försvarsmaktens värdegrund och om Sveriges totalförsvar.

Military Day i Växjö var ett samarrangemang mellan FAK och Kronobergs Försvarsutbildningsförbund.

TEXT: ANNIKA SAND

Ungdomarna fick mycket information under dagen. Foto: Patrik Persson

Charlotte Petri Gornitzka. Foto: Eva Dalin

KRÖNIKAN

TACK, FÖRSVARsutbildarna!

NÄR RYSSLANDS FULLSKALIGA INVASION av Ukraina inleddes den 24 februari 2022 så strömmade intresseanmälningarna till Sveriges frivilliga försvarsorganisationer in. Det gav många med mig en uppmuntrande insikt i denna oroliga tid, en påminnelse om att människor vill bidra till sitt samhälle och till försvaret av Sverige.

Jag vet att det alltid är en utmaning att förvalta och utveckla många nya krafter som vill bidra. Därför vill jag börja med att gratulera er till att ha nått målet om 30 000 försvarsutbildare – och till ert nya mål på 35 000. För oss som vet vad de frivilliga försvarsorganisationerna gör och hur betydelsefulla inte minst Försvarsutbildarnas insatser är inom både krisberedskapen och det civila försvaret är det glädjande och viktigare än på mycket länge.

VI BEHÖVER ARBETA TILLSAMMANS

Ert och alla frivilliga försvarsorganisationers engagemang behövs nu när utmaningarna blir allt fler och allt större. Det är en bredd av hot vi ska förebygga, förbereda oss för och hantera tillsammans. Rysslands fruktansvärda krig i Ukraina, kriget i Gaza och situationen i mellanöstern. Samtidigt ser vi konsekvenserna av klimatförändringarna med översvämningar och bränder i Sverige och Europa. Tillsammans behöver vi nu klara kriser och svåra påfrestningar i fredstid, samtidigt som vi inte kan utsluta att det kan bli krig i vårt land. Därför behöver hela totalförsvaret, både det militära och det civila, stärkas tillsammans. Lika mycket för att minska risken för ett angrepp och för att öka vår förmåga att hantera ett eventuellt angrepp.

I det här läget är det allt fler som inser betydelsen av frivilliga försvarsorganisationers arbete. Insatser som till exempel Försvarsutbildarnas räddnings- och röjningsstyrka vid skogsbränderna i Dalarna 2023 och översvämningarna i Sala, Mora och Västmanland samma år, ger konkreta bevis för myndigheter, kommuner och regioner om vad ni kan bidra med. Försvarsutbildarna ligger dessutom i framkant och är bra på att fånga upp

behov hos aktörerna vilket inte minst utbildning av sjukvårdare och skyddsvakter är exempel på.

FRIVILLIGHETEN TAR PLATS

Nu börjar den ökade förståelsen också leda till förslag på att stärka de frivilliga försvarsorganisationernas roll. Ett exempel är att Försvarsberedningen lyfter fram att frivilligförordningen bör ses över i syfte att även omfatta regioner, kommuner samt statlig verksamhet som är organiserad i bolagsform. I den frågan ska regeringen återkomma efter att personalförsörjningsutredningen har presenterats.

Ett annat är att regeringen bekräftar de frivilliga försvarsorganisationernas betydelse för den samlade förmågan inom totalförsvaret genom att föreslå ett tillskott i budgetpropositionen för 2025. Pengarna ska möta de ökande behoven inom totalförsvaret, men också skapa långsiktiga verksamhetsförutsättningar för organisationernas egen utveckling.

Jag är övertygad om att ett starkt totalförsvaret bygger på ett starkt engagemang och en utvecklad beredskap hos befolkningen. Ni gör också ett avgörande jobb kopplat till ert tredje uppdrag i frivilligförordningen – försvarsupplysning mot allmänheten. Genom att nå ut till allmänheten stärker ni försvarsviljan och utbildar inte bara era egna medlemmar och blivande frivilliga förstärkningsresurser utan också hela samhället. Jag vet också hur viktiga ni kommer vara för att informera om och öka kunskaperna om broschyren *Om krisen eller kriget kommer* och befolkningens förmåga till egenberedskap.

Avslutningsvis vill jag tacka för ett gott samarbete under mina år som generaldirektör på MSB och jag är övertygad om att vi möts igen i mitt nya uppdrag som landshövding på Gotland. Tillsammans stärker vi Sveriges samlade beredskap.

CHARLOTTE PETRI GORNITZKA, landshövding Gotland (f d generaldirektör MSB)

TYDLIGARE RUTINER FÖR UNGDOMARNAS UTRUSTNING

När Försvarmakten växer blir det brist på utrustning. Några som påverkas är ungdomarna i Förvarsungdom och deras instruktörer, därför införs nya rutiner.

I och med att verksamheten snabbt växer har det blivit brist på utrustning för ungdomarna i Förvarsungdom. Foto: Jörgen Fagerström

JOHN STRANDBERG ÄR UTBILDNINGSLIDARE för Förvarsutbildarnas region norr och ungdomsansvarig. Han säger att det finns flera syften med att tänka nytt när det gäller ungdomarnas utrustning.

– Vi har löst många situationer genom att tillåta att civil utrustning får nyttjas i verksamheten och genom att köpa in civila överdragskläder men dessa situationsbaserade lösningar kan i längden riskera att göra oss sårbara i våra aktiviteter.

En lösning blir att reglera ansvaret vid utlån i det instruktörsavtal som Försvarmakten har fastställt. Förhoppningen är att det ska ge en bättre blick för var utrustningen finns och vad som behövs framöver. Det är ett sätt att komma åt svinnet, men också en smidigare väg att gå för att kunna ge varje person det den behöver just där och då.

UTRUSTNING EFTER BEHOV

För ungdomarna innebär det bland annat att alla inte får all utrustning direkt. Under den första prova på-perioden, som kan vara en intro- eller baskurs, införs en begränsad pårustning. Då ingår till exempel inte sovsäckar, liggunderlag och spritkök, som är bristvaror. De ungdomar som vill fortsätta i Förvarsungdom får en fullständig pårustning.

– Vi hade naturligtvis önskat att vi hade kunnat behålla tidigare modell, framförallt när det gäller materiel som man nu måste låna, men det finns även möjlighet för ungdomsavdelningarna att köpa in civil utrustning via stiftelsemedel.

– Hur ungdomsavdelningarna ska göra när de beställer utrustning har de fått veta via mejl och digitala infomöten, dessutom finns information på Förvarsutbildarnas

intranät, säger John Strandberg som tillägger att han tror bristen på utrustning kommer vara ett övergående problem då Försvarmakten kontinuerligt skaffar mer personlig utrustning och tilläggsutrustning.

BÄTTRE FRAMFÖRHÅLLNING

John Strandberg ser också gärna lokala lösningar. Om till exempel ett norrlandsförband behöver vinterutrustning kan man låna det som behövs över hela vintern istället för att ta ett lån på två veckor. På vissa platser kan man förvara utrustningen på Försvarmaktens ägor.

– Det handlar mycket om att vi måste bli bättre på framförhållning. Ungdomarna behöver lära sig att ha bättre koll på sin utrustning och ungdomsledarna måste vara framsynta inför vad som behövs under kommande verksamhetsår, anser John Strandberg.

TEXT: BEATA HANSSON

● fakta

Ungdomen, eller dess vårdnadshavare om de är under 18 år, är låntagaren och ansvarig för den personliga utrustningen som hämtats ut.

Så kallade kortlån på två veckor kan göras av utrustning som inte finns i ungdomarnas grundutrustning exempelvis; soldatkök, sovsäck, liggunderlag mm. Lånet görs av ungdomsavdelningen..

Låntagaren kan bli ersättningskyldig för utrustning som inte återlämnas eller återlämnas i skadat skick.

De första civilpliktiga till kommunal räddningstjänst repetitionsutbildas

UNDER HÖSTEN genomfördes den första repetitionsutbildningen för civilpliktiga inom räddningstjänst, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida. Detta är ett led i att utveckla den kommunala räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap eller krig.

– Under hösten kallas 300 personer in, repetitionsutbildas och krigsplaceras på MSB, berättade Charlotte Petri Gornitzka, dåvarande generaldirektör på MSB.

Kommunal räddningstjänst är i dag framförallt dimensionerad för att hantera olyckor i fredstid och behöver förstärkas, både

med personal och materiel, för att kunna möta de utmaningar som krigsfara och ytterst krig kan medföra.

Utbildningen löper över tio sammanhängande dagar och består av både repetition av kunskaper och färdigheter för vanligt arbete i räddningstjänst och delar som ska fungera under krig.

Det finns flera kriterier för urval, bland annat ska man redan genomfört en utbildning för arbete i kommunal räddningstjänst hos Statens räddningsverk eller MSB de senaste 20 åren samt inte vara verksam inom räddningstjänst i dag.

Charlotte Petri Gornitzka, dåvarande generaldirektör på MSB och Carl-Oskar Bohlin, minister för civilt försvar på besök vid den första utbildningen i Sandö. Foto: MSB

Mikael Frisell utsedd till ny generaldirektör – för myndighet som byter namn

REGERINGEN HAR UTSETT Mikael Frisell till MSB:s nya generaldirektör. Han tillträdde sin tjänst den 1 november 2024. I samband med presentationen av ny GD meddelade MSB också att man byter namn till Myndigheten för civilt försvar. Namnbytet kommer att ske 1 januari 2026. Regeringen motiverar beslutet med att det nya namnet ligger mer i linje med MSB:s uppdrag och ansvar, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Mikael Frisell kommer senast från en roll som stabschef på Försvarets materielverk (FMV). Han tar över efter Charlotte Petri Gornitzka, som har varit generaldirektör på MSB sedan december 2021. Hon lämnade rollen som GD på MSB för att den 1 november tillträdde som landshövding för Gotlands län.

Mikael Frisell var tidigare chef för Lednings- och ekonomistaben vid FMV. Han tillträdde som chef för dåvarande ledningsstaben på FMV den 1 juli 2022. Innan dess var han chef för verksamhetsområde Armémateriel sedan 2018.

Mikael Frisell MSB:s nya generaldirektör. Foto: Melker Dahlstrand / MSB

Tom Batemans besökte Musköbasen. Foto: Hanna Wängemar / Försvarsmakten

Snabbinsatsstyrkan JEF bidrar till avskräckningen

GENERALMAJOR Tom Bateman är en brittisk arméofficer som är ny chef för den internationella snabbinsatsstyrkan JEF, Joint Expeditionary Force. Under två intensiva dagar har han besökt operationsledningen i Högkvarteret, och i fokus var frågan hur man ytterligare kan fördjupa det operativa samarbetet skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Genom att samarbeta inom JEF stärker vi både Sveriges och regionens förmåga. Vi bidrar därmed till den samlade avskräckningen i Östersjön, Skagerack, Kattegatt och Nord-

kalotten, säger Tom Bateman.

Styrkan med JEF är att den snabbt kan vara på plats och sättas in i operationer med korta tidsförhållanden. JEF kan agera på egen hand eller, om så behövs, tillsammans med både Nato och FN.

JEF skapades 2014 av Storbritannien och uppnådde fullständig operativ förmåga 2018. Sverige har varit en del av JEF sedan 2017. JEF är ett försvarssamarbete mellan tio länder och leds av Storbritannien. Koalitionen omfattar Danmark, Estland, Finland, Island, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Sverige och Storbritannien.

Attacker blottar brister i rysk cybersäkerhet

DEN DAG RYSSLAND INLEDDE sitt storskaliga anfallskrig mot Ukraina utsattes landets it-nätverk för omfattande cyberattacker. Trots att Ryssland av många rankades som en stark cybermakt visade sig cyberförsvaret vara oväntat sårbart, enligt forskare på FOI. Detta skriver FOI i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Rysslands prioritering av "kognitiv säkerhet" med fokus på att kontrollera den egna befolkningen och informationsflödet har påverkat landets förmåga att

försvara sig mot cyberangrepp, enligt Carolina Vendil Pallin, forskningsledare på FOI och författare till rapporten *Rysslands cyberberedskap på hemmaplan*.

– Ryssland har eventuellt inte reflekterat på allvar över att det vapen som man själva har använt kunde vändas mot dem, säger Carolina Vendil Pallin.

Rapporten lyfter också att både Ryssland och västvärlden troligen har överskattat den ryska cybersäkerheten.

Ny version av Om krisen eller kriget kommer

UNDER SLUTET AV NOVEMBER påbörjade MSB utskicket av en ny version av broschyren Om krisen eller kriget kommer. Sedan tidigare har man kunnat ta del av den digitala versionen.

Broschyren kommer att nå samtliga hushåll i Sverige vilket innebär att det skickas ut drygt fem miljoner exemplar. Detta skriver MSB i en artikel på sin hemsida.

Den nya broschyren tar upp fler områden än den tidigare från 2018 och har större fokus på vår beredskap för krig. Den ger konkreta råd om hur man kan

förbereda sig för både kris och krig och hur man ska agera om något allvarligt händer.

– Broschyren ska bidra till att öka befolkningens motståndskraft och förmåga att hantera kris och krig. Ambitionen är att den ska vara lättillgänglig och ett konkret stöd till alla som bor i Sverige. I kris och krig behöver vi hålla ihop och ta tillvara på vår samlade styrka, säger Charlotte Petri Gornitzka, tidigare generaldirektör på MSB.

Den tryckta broschyren finns tillgänglig på flera språk.

Broschyren har tryckts i drygt fem miljoner exemplar. Foto: MSB

Ewa Skoog Haslum ny chef för operationsledningen

REGERINGEN HAR UTSETT marinchefen Ewa Skoog Haslum till chef för Försvarsmaktens operationsledning. Hon tar över efter Carl-Johan Edström som sedan en tid tillbaka är chef för Försvarsstaben och Högkvarteret. Ewa Skoog Haslum befordras i samband med tillträdet till viceamiral, skriver Försvarsmakten på sin hemsida.

Ewa Skoog Haslum påbörjade sin karriär 1987 som radiotelegrafist ombord på HMS Stockholm och har bland annat tjänstgjort som artilleriofficer, stridsledningsofficer, sekond, fartygschef och arbetat i Högkvarteret på såväl strategienheten som insatsstaben.

– Marinen kommer alltid att finnas i mitt hjärta och jag har med mig det operationella perspektivet därifrån, men nu ska jag ansvara för en helhet där det multidomäna ska vägas samman, säger Ewa Skoog Haslum.

Försvarsmaktens överbefälhavare välkomnar regeringens beslut:

– Ewa Skoog Haslum har helt rätt bakgrund, erfarenhet och kompetens för att axla befattningen. Jag kan nu sätta fart i vår utveckling med ett starkt chefslag omkring mig, säger ÖB Michael Claesson.

Viceamiral Ewa Skoog Haslum. Foto: Henrik Rådmark / Försvarsmakten

FRA:s generaldirektör Björn Lyrvall och ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin. Foto: Regeringskansliet / Niklas Forsström

Nationellt cybersäkerhetscenter blir del av FRA

REGERINGEN HAR MEDDELAT att Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) blir en del av Försvarets radioanstalt (FRA) från att hittills ha varit ett gemensamt ansvar för fyra myndigheter. Samverkan med myndigheter och näringsliv blir en viktig del av centrets verksamhet även framöver, skriver FRA i en nyhetsartikel på sin hemsida.

FRA har sedan en lång tid skyddat de mest samhällsviktiga verksamheterna från de mest avancerade cyberangreppen. Med NCSC får FRA också ansvaret att utveckla ett brett och kvalificerat stöd till både offentliga och privata verksamheter vad gäller deras cybersäkerhet.

– NCSC påbörjade sin verksamhet i slutet av 2020 och har successivt utvecklat den, exempelvis med incidenthantering, lägesbildsarbete och samverkan med näringslivet. Det arbetet ska nu fortsätta och intensifieras, samtidigt som uppdraget blir större. Jag och mina kollegor på FRA tar oss an denna uppgift med energi och engagemang – men vi vet också att det blir ett arbete som ger resultat successivt, inte omedelbart då det startar, sa FRA:s generaldirektör Björn Lyrvall vid en presskonferens tillsammans med ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin.

Försvarsmakten utvecklar sina rymdförmågor

REGERINGEN HAR FATTAT beslut om att godkänna en satsning på Försvarsmaktens utveckling av rymdförmågor.

– Ett välkommet tillskott på en miljard kronor som kommer skapa förutsättningar för vår förmågeutveckling inom rymddomänen, säger Mattias Bengtson, projektledare vid Flygstabens rymdavdelning i en nyhetsartikel på Försvarsmaktens hemsida.

Med beslutet skapas möjligheter till förmågeutveckling inom rymddomänen, framförallt i tre områden; spaning och övervakning från rymden, nationell uppsändningsförmåga och militär rymdlägesbild.

– Allt fler använder rymden för spaning och övervakning – därför behöver vi utveckla Försvarsmaktens rymdförmågor och stärka vår rymdlägesbild. Vår närvaro i rymddomänen är viktig för den framtida utvecklingen av vår försvarsförmåga, säger Mattias Bengtson.

Spanings- och övervaknings-satelliter är en förmåga med global räckvidd, vilket är allt viktigare i det nya säkerhetspolitiska läget i världen.

Satsningen på en nationell uppsändningsförmåga ger Försvarsmakten goda förutsättningar för att kunna sända upp egna satelliter i omloppsbanan.

Hundekipage från Nato i Sverige

FÖRSVARSMAKTENS hundtjänstenhet (FHTE) har genomfört det första Military Working Dog Nordic Training Symposium med sju Natoländer och Australien. Ett sjuttioal hundförare och hundtjänstpersonal deltog tillsammans med ett trettiotal tjänstehundar, skriver Försvarmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Syftet med seminariet var att förbättra våra utbildningar och träningsprogram, stärka våra relationer samt utbyta erfarenheter mellan länderna. Hundekipagen har ökat sin förmåga att tillsammans lösa

operativa uppgifter under svåra förhållanden, både nationellt och internationellt, säger Marcus Sjöström, chef på FHTE.

Hundförarna fick bland annat öva stridsjukvård och stoppa blödningar på en robohund som simulerar både puls och andning.

Skyddsmomentet där hundarna tränas i att bita och hålla fast en motståndare lockade ett stort antal deltagare. För vissa av de svenska hundekipagen är det första gången de övar vad som internationellt benämns som "bitework".

En nederländsk och en norsk hundförare övar framryckning. Foto: Therese Åkerstedt / Försvarmakten

Försvarmakten köper nya skidor

FÖRRA VINTERN FICK Försvarets materielverk (FMV) i uppdrag av Försvarmakten att så snabbt som möjligt köpa nya skidor till armén. Skidorna tillverkas av KSF Sport Oy och planerad leverans till Försvarmakten är under vintern 2024/2025. Totalt 5 000 par skidor med tillhörande utrustning köps in, skriver Försvarmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Den här leveransen möter Försvarmaktens behov här och nu, samtidigt som vi bygger ytterligare kunskap kring viktiga parametrar inom förmågan att verka i subarktiskt klimat, säger Elias Nyström, enhetschef soldatutrustning vid FMV:s verksamhetsområde logistik.

När de nya skidorna köpts in har livslängd och underhållsbehov varit viktiga kriterier i urvalet. De är vallningsfria för att minimera underhållsbehovet. En annan viktig punkt är hur

skidorna betar sig beroende på hur mycket soldaten väger och hur mycket utrustning eller packning soldaten bär.

De klassiska "Vita blixten" kommer att fortsätta användas under många år till.

Försvarets nya skidor med bindningar från Nordgrip som passar Försvarmaktens kängor. Foto: William Wickberg / FMV

Skogsbrandbevakande flygplan. Foto: Tomas Wiklund / MSB

44 bränder upptäckta av skogsbrandsbevakande flyg

SKOGSBRANDSBEVAKNING med flyg är, tillsammans med satelliter, en viktig del i arbetet med att tidigt upptäcka bränder i skog och mark – innan bränderna växt sig stora. Under 2024 upptäckte flygen 44 skogsbränder i Sverige och var behjälpliga vid ytterligare sex.

Skogsbrandsbevakning med flyg är en viktig resurs för den kommunala räddningstjänsten, speciellt i glesbygd, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida – Det har varit en lugn säsong vad gäller skogsbränder och det visar sig i sammanställningen av årets skogsbrandbevakning med flyg. Summan av antalet

flygtimmar är den lägsta sedan 2017, vilket beror på att Sverige i år haft betydligt färre dagar med högre brandriskvärden jämfört med de senaste sex åren, säger Jenny Sander, handläggare på enheten för arbete med naturolyckor och klimatanpassning.

De flygande resurserna kan även vägleda räddningstjänstpersonal på marken, så att de snabbt hittar till branden.

MSB inriktar och bekostar skogsbrandbevakningen i Sverige medan länsstyrelserna sköter upphandling och regional inriktning.

Attentatsförberedelser med farliga ämnen ökar

ANTALET MISSTÄNKTA attentatsförberedelser från ickestatliga aktörer som tänkt använda CBRN-ämnen (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära) ökade under 2023. Det visar FOI:s, Totalförsvarets forskningsinstitut, årliga rapport. I Europa har personer gripits för misstänkt attentatsförberedande verksamhet med vätecyanid, en kemikalie som bland annat kan finnas i bekämpningsmedel mot skadedjur, skriver FOI på sin hemsida.

På uppdrag av Försvarsdepartementet driver FOI ett projekt som bevakar och bedömer risken att ickestatliga

aktörer ska använda CBRN-ämnen i fientliga syften.

– Vi försöker fånga upp alla typer av antagonistiska händelser där de här ämnena förekommer. Men när de förekommer i sammanhang där det finns terrorkopplingar och kanske en motivation att skada oskyddade civila med potentiellt stora konsekvenser så är det vad vi lägger fokus och tyngdpunkt på. De frågorna är viktigare än förgiftningar i hemmet mellan två personer som känner varandra, säger Magnus Normark, försteanalytiker på FOI:s avdelning CBRN-skydd och säkerhet.

Forskningskonferens inom psykologiskt försvar

UNDER TVÅ DAGAR SAMLADES över 50 deltagare från myndigheter och institutioner från Sverige, Norge och Danmark. Under konferensen genomfördes fem paneler med olika teman, där allt från könsrelaterad desinformation till kulturens betydelse under krig diskuterades, skriver Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Ett tema som behandlades under konferensen var "gendered disinformation" – desinformation som riktas mot individer, särskilt kvinnor i maktpositioner, och som syftar till att förminska

och tysta dem baserat på deras kön eller könsidentitet.

Andra teman handlade om hur kultur och konst kan stärka försvarsvilja i krig, utbildning för ökad psykologisk motståndskraft samt de utmaningar och möjligheter som psykologiskt försvar och underrättelse-systemet står inför i dagens samhälle.

Konferensen belyste vikten av samarbete mellan forskare och samhällsaktörer, vilket visar på vikten av MPF:s uppdrag – att samla och sprida kunskap som kan stärka det psykologiska försvaret och därmed hela samhällets motståndskraft.

Ny snabbgående motorbåt till Försvarsmakten

DEN NYA BÅTEN är en mindre, snabbgående motorbåt och får benämningen MSMB typ 200. Försvarets materielverk (FMV) har tecknat kontrakt och den första leveransen väntas ske 2026. Den kommer att användas av Marinen och Hemvärnet, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Båten är 9,5 meter och har motor inombords. Den tillverkas av Svensk Konstruktions AB och är i grunden en civil arbetsbåt som modifierats. Båten ska vara enkel att använda och kunna ta ombord två

besättningsmän med packning och åtta soldater med packning.

– På så vis får vi en effektiv anskaffning som möjliggör förhållandevis snabba leveranser, säger Jacob Andersson, projektledare vid FMV.

Båttypen är ingen ny förmåga i Försvarsmakten. Den här anskaffningen syftar till att standardisera Försvarsmaktens befintliga båtpark. I dagsläget finns det väldigt många olika båttypen och man vill införa en enhetlig båtpark. Enligt det avtal som tecknats kan drygt 100 båtar köpas in fram till 2033.

Avsiktsförklaring mellan MSB och Ukraina om minröjning och räddningstjänst

MSB HAR LÄNGE SAMARBETAT med ukrainska myndigheter och levererat stöd till Ukraina. För att utveckla partnerskapet har nu en avsiktsförklaring skrivits under av MSB och ukrainska myndigheter, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Ukraina är världens mest minerade land, vilket hotar landets livsmedelsproduktion och riskerar livshotande skador för befolkningen även långt efter krigets slut. Räddningstjänsten i Ukraina har en nyckelroll i att rädda liv och respondera till effekterna av kriget för att skydda civilbefolkningen.

– MSB utökar nu stödet till Ukraina inom minhantering och räddningstjänst – två av våra mest prioriterade områden. Genom samarbetet får vi också lärdomar från Ukrainas erfarenheter som bidrar till att stärka vår egen beredskap, säger Charlotte Petri Gornitzka, tidigare generaldirektör MSB.

Arbetet ska pågå under tre år och har en budget på 190 miljoner kronor. Det finansieras av Sida. Sverige och den civila sektorn har tillsammans genom MSB levererat humanitärt stöd och materiel för över 1 miljard kronor till dags datum.

Ukraina står emot angrepp på kraftsystemet

TROTS RYSSLANDS omfattande angrepp på Ukrainas kraftsystem lyckades landet gång efter annan hantera elavbrotten. God samordning, snabba reparationer och ett effektivt luftvärn spelade stor roll, skriver forskare vid FOI i en rapport som publicerats på myndighetens hemsida.

I oktober 2022 inledde Ryssland en riktad kampanj mot kraftsystemet i Ukraina. Det var attacker med tusentals robotar och drönare. Stora delar av kraftsystemet skadades eller förstördes vilket ledde till långvariga strömavbrott. Men Ukraina lyckades reparera

skadad infrastruktur och minska konsekvenserna av elbortfallet. En av anledningarna var en viss krigsvana.

– Ukraina hade förberett sig. Sedan annekteringen av Krimhalvön och stridigheterna i östra Ukraina 2014 har landet sett till att öka förmågan i kraftsystemet, säger Anders Odell som är forskningsledare på FOI och en av dem som står bakom rapporten *Russian attacks on the Ukrainian power system*. Rapporten är gjord på uppdrag av Energimyndigheten och Svenska Kraftnät.

Sverige med när Nato genomförde avskräckning

NATOS STRATEGISKA aktivitet för avskräckning och försvar, Neptune Strike 24:2, genomfördes under oktober. Det innebar att alliansen tog över den operativa ledningen av en rad olika enheter, bland annat hangarfartyg, ubåtar och stridsflyg. Syftet är att visa Natos sammanhållning och vilja att försvara alliansen, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Från svensk sida deltog Försvarsmakten med flygstridskrafter från 172. stridsflygdivisionen på F 17 i Ronneby.

– Neptune Strike är en operativ aktivitet till sjöss och i luften

som visar på vilka resurser Nato förfogar över, och att alliansen har förmågan att genomföra gemensamma operationer på flera platser samtidigt, säger Fredrik Stålberg som är chef för operationsledningen vid Högkvarteret.

De deltagande enheterna opererade från centrala Medelhavet och Adriatiska havet ända upp till Nord- och Östersjön. Verksamheten omfattade bland annat bekämpning av markmål med stridsflyg, amfibielandningar och försvar mot drönare.

F 18 Super Hornet från amerikanska flottan på F 17 i Ronneby. Foto: Jonas Holmberg / Försvarsmakten

Nyheterna är sammanställda av NICLAS FRANKLIN.

B**Posttidning**

Ej retur

20273870

Avsändare: Svenska Försvarsutbildningsförbundet, Box 5034, 102 41 Stockholm

SÄTT IGÅNG!

Försvarsutbildarna kansli övar överlevnad på Vaddö kursgård.
Foto: Kristoffer Bäckström

↓ LADDA NER
BROSCHYR

En osäker värld kräver beredskap. Motståndskraft bygger vi varje dag tillsammans med anhöriga, kollegor, vänner och grannar. I broschyren "Om krisen eller kriget kommer" får du veta hur du kan förbereda dig och vad du ska göra.

DU KAN REDAN NU FÖRBEREDA DIG!

Under juledigheten – samla familjen – ta fram krislådan och laga en måltid med spritköket. Utgå från det du har i krislådan eller i kylskåpet och frysen. Dra erfarenheter och var förberedd!

FÖRSVARSBILDARNA
ÖNSKAR DIG EN

God Jul och
Gott Nytt År!

Har du läst klart tidningen? Ge den till någon som du tycker om.